

Badatelsky orientované vzdělávání v mateřské škole pohledem budoucích učitelů mateřských škol

Alena Slováková

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Alena Slováková**
Osobní číslo: **H190110**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Badatelsky orientované vzdělávání v mateřské škole pohledem budoucích učitelů mateřských škol**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o badatelsky orientovaném vzdělávání v mateřské škole.

Vymezení základní terminologie a teoretických východisek týkajících se současných trendů v přípravě učitelů mateřských škol.

Příprava metodiky výzkumné části, stanovení výzkumného problému a cílů výzkumu.

Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku pro studenty Učitelství pro mateřské školy.

Zpracování a analýza získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace a shrnutí výsledků výzkumu.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

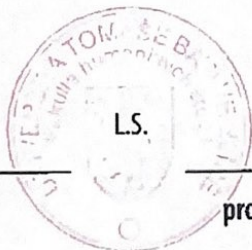
Seznam doporučené literatury:

- Dostál, J. (2015). *Badatelsky orientovaná výuka: pojetí, podstata, význam a přínosy*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Gavora, P., & Wiegerová A. (2019). Development of an instrument to measure preschool teachers' beliefs in inquiry-based activities. *Journal of Baltic Science Education*, 18(4), 558-568.
- Jančaříková, K. (2015). *Didaktické přístupy k přírodovědnému vzdělávání předškolních dětí a mladších žáků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.
- Majerčíková, J., Wiegerová, A., Gavora, P., & Navrátilová, H. (2020). *Vzdělávání založené na bádání dětí v podmínkách mateřských škol: badatelsky orientované vzdělávání pro děti generace Alfa*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií.
- Solis, A. C. (2015). Beliefs about teaching and learning in university teachers: Revision of some studies. *Propósitos y Representaciones*, 3(2), 227-260.
- Syslová, Z. (2017). *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi*. Brno: Masarykova univerzita.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Navrátilová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **12. října 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

prof. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 12. října 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 11. 4. 2022

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce s názvem „Badatelsky orientované vzdělávání v mateřské škole pohledem budoucích učitelů mateřských škol“ pojednává o postojích budoucích učitelů mateřských škol k badatelsky orientovanému vzdělávání. Tato práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části je nejprve zmíněna profesní příprava učitele, a to spolu s profesním přesvědčením, na jehož základě se budoucí učitelé rozhodují, zda budou badatelsky orientované vzdělávání zařazovat do výchovně-vzdělávacího procesu. V návaznosti na to budou představeny jeho principy pro využití v mateřské škole. Druhá část práce se věnuje samotnému výzkumu, pro něhož byl zvolen kvantitativní design výzkumu. Data byla sesbírána za využití metody škálového dotazníku, a následně graficky znázorněna prostřednictvím tabulek a grafů. Z výzkumu vyplynulo, že budoucí učitelé mateřských škol jsou k realizaci badatelsky orientovaného vzdělávání otevření, nicméně nedisponují dostatečnými znalostmi pro jeho uplatňování.

Klíčová slova: Badatelsky orientované vzdělávání, profesní příprava učitele, profesní přesvědčení

ABSTRACT

The present bachelor thesis titled “Inquiry-Based Learning In Kindergarten As Viewed By Future Kindergarten Teachers” deals with the positions of future kindergarten teachers in respect of inquiry-based education. The thesis is split in two parts – theoretical and practical. The theoretical part starts by referring to the vocational training of teachers, based on which teachers decide whether they will include inquiry-based learning in the educational process. Following this, the principles for the use of inquiry-based learning are presented. The second part of the thesis focuses on the research itself, for which the method of quantitative research was used. The data was collected using a scaled questionnaire method, and then graphically represented through tables and charts. The research shows that future kindergarten teachers are open to using inquiry-based learning, but lack the required knowledge to apply it.

Keywords: Inquiry-based learning, teacher vocational training, vocational beliefs

Ráda bych poděkovala PhDr. Haně Navrátilové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady, její ochotu a vstřícný přístup při tvorbě mé bakalářské práce. Mé poděkování patří i rodině, za jejich trpělivost a podporu po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PŘÍPRAVA BUDOUCÍCH UČITELŮ	11
1.1 UČITEL, UČITELSKÁ PROFESE	11
1.2 KVALIFIKACE UČITELŮ MATEŘSKÝCH ŠKOL	11
1.3 ZNALOSTI UČITELŮ MATEŘSKÝCH ŠKOL	12
1.4 PROFESNÍ PŘESVĚDČENÍ	15
2 BADATELSKY ORIENTO VANÉ VZDĚLÁVÁNÍ	17
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	21
3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	22
3.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	22
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	22
3.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	23
3.4 VÝZKUMNÁ METODA	23
3.5 METODA ZPRACOVÁNÍ DAT	24
3.6 PŘEDVÝZKUM	24
4 ANALÝZA DAT.....	25
4.1 ÚDAJE O RESPONDENTECH	25
4.2 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	30
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....	58
5.1 DISKUZE.....	59
5.2 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	60
ZÁVĚR	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	65
SEZNAM TABULEK.....	66
SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

V bakalářské práci se zabýváme principem badatelsky orientovaného vzdělávání. Přestože se u nás tento termín nevyskytuje příliš dlouhou dobu, v zahraničí je již běžně užívaným pojmem. Pro dané téma jsme se rozhodli z toho důvodu, že považujeme za důležité rozšiřování konstruktivistického přístupu v mateřských školách, jelikož na rozdíl od transmisivní výuky, podporuje aktivitu dítěte. Právě badatelsky orientované vzdělávání se jeví jako velmi vhodná varianta, neboť díky němu má dítě možnost samostatně řešit problémy, spolupracovat a aktivně se podílet na výchovně-vzdělávacím procesu. Zasluhou vlastního aktérství pak nezískává pouze hotové poznatky zprostředkované učitelem, ale má příležitost k nim dospět svou činností, lépe jim porozumět a uchovat v paměti. Učitelé by se proto měli pokoušet koncipovat vzdělávací nabídku s ohledem na výše uvedené, přičemž o tento způsob výuky by měly usilovat nejen předškolní zařízení, ale i instituce na navazujících stupních vzdělávání.

Cílem teoretické části práce je popsat přípravu budoucího učitele mateřské školy na jeho profesi a dále popsat princip badatelsky orientovaného vzdělávání. V rámci první kapitoly je rozebrána profesní příprava učitele, během čehož je poukázáno na rozdílnost v získaných znalostech s ohledem na dosaženou kvalifikaci. Na závěr je více přiblíženo profesní přesvědčení, jež sehrává podstatnou roli v učitelské profesi a pojetí výuky. V nadcházející kapitole je už věnována pozornost výhradně badatelsky orientovanému vzdělávání jakožto ústřednímu tématu prostupujícím napříč celou prací. Opomenuto však není ani přírodovědné vzdělávání v rámci něhož je v současné době badatelsky orientované vzdělávání využíváno nejčastěji.

V praktické části bakalářské práce představíme metodologická východiska výzkumu včetně stanovených výzkumných cílů a otázek, na něž se pokusíme odpovědět pomocí dotazníkového šetření. Data jsou zpracována prostřednictvím programu Microsoft Office Excel a následně graficky znázorněna do vytvořených grafů a tabulek. Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jaký postoj zaujímají budoucí učitelé mateřských škol k realizaci badatelsky orientovaného vzdělávání. Na závěr praktické části je uvedeno shrnutí výzkumu a doporučení pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PŘÍPRAVA BUDOUCÍCH UČITELŮ

Vzhledem k zaměření bakalářské práce je nutné nejprve vymežit základní pojmy, jež s touto prací úzce souvisejí a prostupují tak napříč celým tématem. Jedná se o pojmy *učitel*, *učitelská profese* a *profesní učitelské přesvědčení*, neboť na základě přesvědčení se budoucí učitelé rozhodují o tom, jakým způsobem povedou výuku v mateřských školách, a zda budou badatelsky orientované vzdělávání uplatňovat či nikoliv. V neposlední řadě budou zmíněny klíčové poznatky, na které by budoucí učitelé neměli při jejich samotné přípravě zapomínat.

1.1 Učitel, učitelská profese

Mnozí z nás si pod termínem „učitel“ představí osobu, která vyučuje ve škole. Učitel je nedílnou součástí nejen předškolního vzdělávání, ale i vzdělávání jako takového. Jeho úloha není vůbec jednoduchá, jelikož mnohdy, aniž bychom si to vůbec uvědomovali, jsou na něj kladeny vysoké nároky. Na jednu stranu by měl vystupovat jako určitá autorita, avšak zároveň je nezbytné, aby disponoval velkou mírou empatie a dokázal tak dětem, či žákům podat v případě potřeby pomocnou ruku. Jejich pomoc se navíc nemusí vždy dotýkat pouze nesnází ve školním prostředí, ale může přesahovat i mimo její prostory, kupříkladu přímo do rodin daných jedinců.

Dle Průchy, Walterové & Mareše (2013) je učitel aktérem výchovně vzdělávacího procesu, ale rovněž i pedagogickým pracovníkem realizujícím učitelskou profesi. Právě ji Kolář (2012, s.157) definuje jako „unikátní, jedinečnou činnost. Jejím základem je služba společnosti a člověku prostřednictvím vzdělávání a výchovy“.

V souvislosti s mateřskou školou hovoříme o pojmu *učitel* až od roku 2016, a to z toho důvodu, že se dříve uplatňovalo výhradně označení předškolní pedagog. Učitel v preprimárním vzdělávání spadá dle zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících k rozsáhlé skupině tzv. pedagogických pracovníků. K náplni jejich práce patří bezprostřední vyučovací, výchovná, speciálně pedagogická a pedagogicko-psychologická činnost, jež přímočaře ovlivňuje vzdělávaného výchovou a vzděláváním podle právního nařízení. (Syslová, 2017)

1.2 Kvalifikace učitelů mateřských škol

Od každého učitele je vyžadována určitá kvalifikace, neboť jeho vědomosti a dovednosti získané během studia následně výrazně ovlivňují výchovně-vzdělávací proces v mateřské škole.

Kvalifikace učitelů mateřských škol je aktuálně velmi diskutovaným tématem. Pokud bychom obrátili pozornost na situaci v České republice, tak ta zůstává jako jedna z mála zemí, v níž není uzákoněna povinnost vysokoškolského studia pro učitele mateřských škol, poněvadž tuto profesi mohou vykonávat i absolventi středních pedagogických škol, což ve většině jiných zemích možné není. Otázkou tedy zůstává, jak se bude situace vyvíjet nadále, jelikož nároky na učitele mateřských škol se postupně zvyšují. I na základě toho předpokládáme, že časem dojde k obratu i v České republice a od učitelů bude vyžadováno vysokoškolské vzdělání.

Existuje však nějaký rozdíl mezi středoškolsky a vysokoškolsky vzdělanými učitelkami? Z výzkumu Syslové a Hornáčkové (2014) bylo zjištěno, že hlavní diference nastala u hladiny myšlenkových operací, která se u vysokoškolsky a středoškolsky vzdělaných učitelek lišily. Vyšších hladin dosahovaly právě prvně zmiňované. Ty svou práci hodnotily především na základě rámcového vzdělávací programu, kdežto u středoškolsky vzdělaných učitelek šlo častěji o nepodložené a intuitivní hodnocení. Kromě toho si vysokoškolsky vzdělané učitelky uvědomovaly vliv vlastního jednání na rozvoj dětí a nehodnotily ho zcela izolovaně, což je v mateřské škole velmi důležité. Nejen na základě tohoto výzkumu, ale i mnoha dalších, považují vysokoškolské vzdělání učitelů za neopomenutelnou součást jejich profesní dráhy, která pozitivně působí na jejich připravenost.

1.3 Znalosti učitelů mateřských škol

Profesionálně připravený učitel se vyznačuje schopností navrhnout různé alternace zajišťující zvýšení kvality vzdělávání, a to na základě vhodného reflektování a vyhodnocování výuky. Toho by samozřejmě nešlo dosáhnout bez dostatečně rozvinutého profesního myšlení, které v podstatě propojuje teorii s praxí. Jeho rozvíjení může probíhat pouze tehdy, dochází-li ke sdílení, upřesňování a obohacování profesního jazyka (Janík, 2013).

Každý učitel by měl obstát ve složitých situacích, s nimiž se může během své praxe setkat. K tomu však potřebuje patřičné znalosti: deklarativní (vědět co), procesuální (vědět jak) a kontextuální (vědět proč). Posledně zmiňované znalosti jsou důležité k tomu, aby učitel dokázal odborně zdůvodnit, jaký smysl mají jednotlivé činnosti v oblasti rozvoje či vzdělávání žáků. (Lukášová, 2015)

Profesní učitelské znalosti vznikají splynutím obsahu odborných předmětů a znalostí didaktiky. Tento systém zahrnuje taktéž komunikaci s žáky, jejich rodinou či s obcí,

učitelským sborem a další veřejností. Po roce 1989 začala odborná pedagogická veřejnost usilovat o zvýšení profesionality učitelského vědění. Právě to zdůrazňuje, aby samotné profesi učitele předcházela příprava zaměřená na uvědomělou, tvořivou a reflektivní pedagogickou praxi (Lukášová, 2015).

Výzkum Švece (2011 in Lukášová, 2015) poukazuje ještě na implicitní (tacitní) učitelské znalosti. Jeho výsledky ukázaly, že významnou roli pro znalosti hraje vztah teorie a praxe. Zaměření se pouze na teorii (poznatky z oblasti věd, umění, techniky a sportu) nezajišťuje dostatečnou přípravu na budoucí profesi učitele. Autor taktéž uvádí, že k rozpoznání těchto znalostí a k jejich následnému překlopení v dovednost slouží proces sebereflexe.

Učitel by měl vědomě uplatňovat dvě roviny didaktické transformace obsahu výuky, k čemuž potřebuje odborné zkušenosti. Konkrétně jde o ontogenetickou a psychodidaktickou rovinu. První z nich, ontogenetická, se zaměřuje na oborové znalosti obsahu výuky, a tudíž postupuje od oboru k žákovi. Zatímco psychodidaktická probíhá naopak, od žáka k oboru, přičemž pracuje s žákovskými prekoncepty či miskoncepty, na jejichž základě má přijít k porozumění odborných konceptů. (Lukášová, 2015)

V současné době se můžeme stále častěji setkávat s modelem, který vymezuje učitele jako reflektivního praktika. (Syslová & Hornáčková, 2014). Učitel v pojetí reflektivního praktika musí být schopný navrhnout alternace vedoucí ke zlepšení, dále adekvátně zdůvodnit jejich kvalitu, podložit je vhodnými argumenty a využít tohoto nového poznání pro zvýšení kvality výuky (Janík, 2013).

Na samotnou reflexi a sebeuvědomění působí dva druhy faktorů: (1) vnitřní faktory – obzvlášť věk, kognitivní schopnosti či dispozice k reflexi (2) vnější faktory – například kvalita přípravného vzdělávání, sociální a institucionální kontext. Jejím výsledkem je poté objektivní uvědomění si úrovně profesních dovedností, jimiž jedinec disponuje (Syslová & Hornáčková, 2014).

Učitel by měl být schopný provést také autoevaluaci vztahující se jak k žákovi, tak k výuce. Dále by měl umět zhodnotit, zda dokáže reflektovat utvářející se kauzální atribuce v pedagogických situacích, které značně souvisí právě se samotnou sebekontrolou a sebehodnocením vlastního profesního výkonu.

Kauzální atribuce lze jinými slovy označit pod pojmem přisuzování příčin. Právě ty můžeme hledat buď v sobě, tzv. příčiny uvnitř, nebo v někom/něčem jiném, tzv. příčiny vně. Na základě jejich myšlenkového zvládnutí učitel mění své pojetí o žákovi a snaží se najít příčinu

toho, co stojí za jeho úspěchem či neúspěchem. Tyto příčiny může učitel spatřit v oblasti lokalizace (vnější – vnitřní), ovlivnitelnosti (měnitelné – neměnitelné) a stability (stabilní – proměnlivé) (Lukášová, 2015).

Mimo jiné má každý učitel jiné pojetí o úspěšném žákovi, a tudíž na ně klade různé požadavky, které nezahrnují pouze očividné výsledky a chování žáků, ale také příčiny toho, proč žáci jednají právě tímto způsobem. Proto je důležité, aby si uvědomil, jakým způsobem dané požadavky či očekávání ze strany žáků vyžaduje. To i z toho důvodu, že nastává rozdíl v tom, zda bude primárně kladen důraz na vědomosti nebo naopak na to, aby žáci dokázali řídit a usměrňovat vlastní proces učení (Lukášová, 2015).

Učitel by měl i během své přípravy na výchovně-vzdělávací proces zohlednit jedinečnost každého dítěte, jeho temperament, schopnosti, zájem ale i různorodost prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Dále by měl respektovat vývojové a věkové zvláštnosti. (Syslová, 2017)

Objevují se však i výzkumy pohlížející na přípravu budoucích učitelů s vysokoškolským vzděláním skepticky. K hojně kritizovaným oblastem patří:

- nedokonalý výběr uchazečů o studium učitelství, kdy zřetel je kladen spíše na vědomosti nikoliv na talentovanost a hodnotovou orientaci,
- teorie dominuje nad aplikačními zkušenostmi v praxi,
- student se nedostatečně setkává s prostředím mateřské školy,
- studenti vykazují nedostatečnou didaktickou vybavenost,
- studenti nejsou připraveni na řešení problémů v praxi (Juklová, 2013).

Absolvent oboru učitelství pro mateřské školy by měl disponovat jistými kompetencemi, které mu pomohou efektivně jednat v určitých situacích. Neboť s ohledem na výše zmiňované kritizované oblasti by, nehledě na vysokoškolské vzdělání, měl umět řešit situace, jež mohou v průběhu výchovně-vzdělávacího procesu nastat. Pojem profesní kompetence lze vymezit jako určitý soubor osobnostních a odborných předpokladů, jenž jsou klíčové pro učitelskou profesi (Syslová, 2013). Tyto kompetence zahrnují teoretickou vybavenost neboli pedagogické znalosti, praktickou stránku přípravy i pedagogickou reflexi. Mnoho autorů se zabývalo profesními kompetencemi, avšak vybrán byl model Syslové (2013), který je rozčleněn do tří základních oblastí:

1. Řízení vzdělávacího procesu – obsahuje plánování výuky, v němž nalezneme cíle specifikované k rozvoji kompetencí u dětí, znalosti třídy, adekvátní výběr cílů, metod a činností.
2. Komunikace a organizace vzdělávacího procesu – zahrnuje komunikaci nejen s dětmi, ale i rodiči a dalšími odborníky, na základě, které usiluje o navození bezpečného a pozitivního klimatu ve třídě, o spolupráci s kolegy a v neposlední řadě zde dochází k opětovnému dokumentování své práce i práce dětí.
3. Sebereflexe a vlastní rozvoj – pojímá o reflektování své práce, díky čemuž dochází i k jejímu zkvalitňování a dalšímu vzdělávání sebe sama.

1.4 Profesionální přesvědčení

Profesionální přesvědčení úzce souvisí se znalostmi, jež byly zmiňovány výše. Tyto dva pojmy, ačkoliv mezi nimi existuje vztah, neznamenají totéž. Vnitřní přesvědčení (nejen) učitele se opírá o fakt, že každý z nás využívá toto přesvědčení, aby si lépe zapamatoval, interpretoval, předpovídal a kontroloval děje následující.

Přesvědčení učitelů představuje obsáhlý pojem, avšak v rámci předkládaného textu jsou zdůrazněny pouze určité pasáže významné pro naši práci.

Přesvědčení představuje klíčovou roli pro učitelskou profesi, jeho pojetí výuky a pedagogické myšlení. Solis (2015) zmiňuje, že učitelské přesvědčení zahrnuje postoje, umístění a vzdělávací praktiky, jež učitelé uplatňují v prostorách mateřských škol. Vnitřní přesvědčení a koncepce dává důraz i tomu, jak učitel zvládá kontrolovat nejistotu a dvojznačnost, které doprovázejí učitelskou praxi.

Přesvědčení obecně, nejen v případě učitelů, může hrát roli jistých filtrů nových informací a hraje důležitou roli v tom, jak je nová informace zpracována a jak je s ní nakládáno na operativní úrovni. Přesvědčení mají svou roli v interpretování a prozkoumávání. A nejinak tomu je v profesi učitele (Solis, 2015).

Každý vyučující má své vlastní přesvědčení, které je zaměřeno na jeho práci, na děti, předměty a na odpovědnost. Je zajímavé, že na rozdíl od znalostí a profesionálních zkušeností, které se většinou časem vyvíjejí, zůstávají vnitřní přesvědčení učitele poměrně konstantním a neměnným faktorem (Ročane, 2015).

Výzkum na téma bádání vnitřního přesvědčení učitele přinesl následující zjištění. Velkou roli z hlediska faktorů ovlivňujících pedagogické přesvědčení, hraje zkušenost, znalosti,

implementace moderních výukových metod do učebního procesu. To vše může pomoci studentům v tom, aby byli úspěšní. Dalším důležitým poznatkem je, že učitel musí sám porozumět tomu, že vytváří změny.

Přesvědčení učitele je, když věří, že každé dítě (žák) má schopnost naučit se něčemu novému a zlepšovat se, a to je základním předpokladem pro efektivní výuku.

Děti se tak stávají mnohem více sebejistými, a tím jsou vytvářeny příležitosti pro všechny děti. Byl prokázán vztah mezi učebním procesem a přesvědčením učitele – zásadní vliv hraje fakt, jestli si vyučující myslí, že dokáže či nedokáže změnit dětský postoj k učení samotnému. Vnitřní přesvědčení jak učitelů, tak dětí hraje výraznou roli v učebním procesu (Ročane, 2015).

V další kapitole se budu zabývat badatelsky orientovaným vzděláváním, neboť i tento způsob vzdělávání může učitel využít v prostředí mateřské školy za předpokladu zohledňování výše zmíněných oblastí.

2 BADATELSKY ORIENTOVANÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Nejprve je zapotřebí vysvětlit, co znamená pojem bádání, na kterém je badatelsky orientované vzdělávání založené. Podle Wiegerové (In Majerčíková, Wiegerová, Gavora & Navrátilová, 2020) se jedná o nepřetržitý proces zkoumání, sledování a analyzování. Můžeme na něj pohlížet ze dvou úhlů pohledu. V prosté komunikaci se jedná o všímání si jevů, s nimiž se běžně každodenně setkáváme. Pojit se však může i s vědeckými postupy, které se neodmyslitelně vážou k práci výzkumníků.

Minnerová (2010 In Wiegerová et al., 2020) poukazuje na tři způsoby, podle kterých můžeme na bádání pohlížet. Z pohledu vědy se jedná o činnosti, jejichž hlavními aktéry jsou vědci. Podíváme-li se však na bádání z úhlu pohledu dítěte, klíčovou roli zde hrají postupy, jak se dítě učí, jak nad věcmi uvažuje nebo se snaží přijít na řešení nějakého problému. V neposlední řadě lze k bádání přistupovat jako k pedagogickému přístupu či koncepci učitele ke vzdělávání.

Z klíčového slova „bádání“ pocházejícího z anglického slova „inquiry“ je odvozeno badatelsky orientované vzdělávání. Pro tento pojem neexistuje zcela přesná a jednotná definice. V České republice je pojem badatelsky orientované vzdělávání poměrně nový. Na rozdíl od zahraničí, kde už se běžně vyskytuje (Stuchlíková, 2010).

V oblasti vzdělávání odborníci zmiňují tzv. vědecké bádání, jež se stalo základním kamenem pro vytvoření IBSE, neboli Inquiry-based science education (Wiegerová, 2020).

Wiegerová (2020) definovala vědecké bádání jako proces, který je propojen s rozeznáváním problému, návrhem vhodných postupů, posouzením alternativních možností, plánováním postupu zkoumání, diskusí a formulováním logických argumentů.

A co vlastně badatelsky orientované vzdělávání znamená? V odborné literatuře tento termín může být předkládán taktéž jako badatelsky orientovaná výuka, kterou Dostál (2015, s. 54) definuje následujícími slovy: *„Badatelsky orientovaná výuka je činnost učitele a žáka zaměřená na rozvoj vědomostí, dovedností a postojů žáka na základě aktivního a relativně samostatného poznávání skutečnosti, kterou se sám učí objevovat a objevuje.“*

Badatelsky orientované vzdělávání se v poslední době stává trendem ve výuce. Zásadní roli v něm hraje změna způsobu získávání a osvojování si poznatků u žáků. Nejde zde o typické předávání již hotových poznatků, ale o to, že se pedagog snaží využívat situace k tomu, aby

žákovi umožnil nové skutečnosti objevovat samostatně, čímž mu dává prostor k aktivnímu zapojení se do procesu poznávání (Dostál, 2013).

Badatelsky orientované vzdělávání je založené na:

- Konstruktivistickém principu práce učitele
- Aktivizujících metodách podporujících sociální učení
- Aktivitách nebo činnostech zaměřených na vědecké bádání
- Zohledňování dětských zkušeností
- Dětské zvědavosti
- Podpoře kritického myšlení u dětí (Wiegerová, 2020).

Nezvalová (2010) na pojem badatelsky orientovaného vzdělávání nazírá v několika odlišných souvislostech. Vzhledem ke vzdělávacímu programu definuje termín bádání jako jistý způsob, podle kterého se vědci řídí při objevování přírody. Děti si na základě bádání kladou otázky, plánují, pozorují a zkoumají pomocí přístrojů a matematiky. Takovým způsobem se učí badatelským dovednostem. V souvislosti se samotným vyučováním se poté zaměřuje na činnosti učitele, který přebírá roli facilitátora, čímž děti získávají možnost samy formovat výuku ve třídě. A v neposlední řadě v souvislosti s učením žáka, který je na základě zkoumání a bádání v přírodě aktivním článkem v procesu učení. Děti si své dosavadní zkušenosti přetváří v nové poznatky.

Namísto vysvětlování se tak učitel snaží dětem poskytnout dostatek prostoru pro jejich vlastní činnosti, aby mohly být během výchovně-vzdělávacího procesu co nejvíce aktivní, poznávaly svými smysly a nakonec, ať už postupným sběrem informací, či prostřednictvím otázek, dospěly k zamýšlené odpovědi.

S dětmi je možné bádát jak ve škole, tak i v domácím prostředí. V těchto případech je ale zapotřebí respektovat jejich mentální úroveň, zájmy, potřeby a možnosti. Vhodné je rovněž vycházet z vývojových specifíků dětí předškolního věku. V tomto období by mělo být bádání založeno především na tom, aby byl jedinec schopný přímo manipulovat s předměty, tedy měřit je, zkoumat a následně experimenty vizuálně vyhodnocovat (Dostál, 2015).

Chtěli bychom podotknout, že kromě uvedené manipulace s předměty či smyslového vnímání, je pro dítě taktéž nesmírně důležité, aby se s ním komunikovalo, neboť to má vliv na rozvíjení jeho řeči, slovní zásobu, či schopnost komunikovat. V tomto směru je důležité,

aby si učitel uvědomoval, že má dítě podporovat ve spontánním kladení otázek, poněvadž děti jsou velmi zvědavé a ptají se. Podle výzkumů bylo zjištěno, že děti se ve škole ptají mnohem méně než doma. Můžeme se zamyslet nad tím, proč tomu tak je. Učitel to pochopitelně nemá jednoduché, nicméně tou nejlepší možností je upřímná odpověď. Je-li dítě uprostřed bádání, požaduje pouze jednoduchou informaci, aby mohlo dál pokračovat v procesu (Kopáčová, 2003).

Během dne může nastat situace, kdy učitel dostane od dítěte takovou otázku, na níž nebude schopný odpovědět či odpověď bude natolik komplikovaná, že jí dítě neporozumí. Tyto aspekty mohou být příčinou, proč otázky ze strany dětí ustanou, nicméně právě v preprimárním vzdělávání bychom se měli snažit o opak, a tedy otázky typu „a proč“ u dětí spíše stimulovat a podporovat (Beneš a Rusek, 2017).

Jančaříková (2015) rozděluje otázky na otevřené a uzavřené. U těch uzavřených je podstatným faktorem paměť, protože jde o pouhé zopakování nějakého postupu či faktu. Avšak otevřené otázky už vyžadují, aby se nad odpovědí děti více zamyslely a nezopakovaly tak jen prostý postup založený na zapamatování si. Dále se zmiňuje o dobrých otázkách, které podněcují děti k přemýšlení, činnosti, kreativitě a vlastnímu bádání. Učitelé by měli usilovat o to, aby děti přemýšlely a řešily úlohy, s nimiž se nesetkávají tak často a nejsou pro ně zcela běžné.

V rámci badatelsky orientovaného vzdělávání by se měl učitel snažit uplatňovat činnosti s tzv. záhadou. Pro děti je atraktivní, když se během výchovně-vzdělávacího procesu objeví jev, který je pro ně neznámý a neobvyklý. Pokud takový nastane, velmi často u nich vzbuzuje zvědavost a touhu k bádání.

Záhadu lze vysvětlit jako fenomén, či událost nebo příběh, díky kterému dítě prožívá pocit napětí a údivu. Ten silně emocionálně zbarvený pocit „to, chci vědět“ směřuje k větší zvědavosti a ke kladení otázek, jak už bylo uvedeno. Pouze bádáním a činnostmi, jež se budou zaměřovat na daný problém, můžeme dojít k výsledku (Wiegerová, 2020).

Ačkoliv bylo uvedeno, dá se říct, spoustu kladných stránek badatelsky orientovaného vzdělávání, existují i některé negativní stránky této koncepce (Wiegerová, 2020).

Je potřeba brát v potaz, že samotná práce se záhadami není úplně jednoduchá. Není snadná nejen pro učitele, ale ani pro děti. Kdybychom měli pozornost zaměřit na hodnocení, bude našim zájmem především úroveň porozumění a rozvíjení badatelských dovedností, což je z hlediska přípravy a analyzování náročné. Někteří učitelé si dále stěžují, že na realizování

této koncepcí v prostředí mateřské školy, nemají dostatek času. Další otázkou je finanční a materiální stránka.

V neposlední řadě je tady otázka nad přípravou učitelů na badatelsky orientované vzdělávání. Dovolím si říct, že tenhle jistý bod je ten nejdůležitější, protože právě učitel je ten, který se postupem času stává facilitátorem aktivity dětí, a který by měl vědět, jak tuto koncepci zrealizovat v mateřské škole. Měl by vědět, jakým způsobem navodit situace, jimiž děti motivuje do samotného bádání, ale zároveň jak zajistit vhodné prostředí a podmínky k jeho uskutečnění. (Wiegerová, 2020)

Badatelství je nejvíce uplatňováno v přírodovědném vzdělávání. Szimethová, Wiegerová & Horká (2012, s. 23) tvrdí, že „*přírodovědné vzdělávání by mělo být zaměřené především na aktivní konstrukci poznání, na kultivaci myšlení a schopnost žáka argumentovat zjištěné a ověřované hypotézy.*“

V raném věku nám nejde o to, aby si dítě přímo osvojovalo přírodovědné znalosti, nýbrž o vybudování vztahu k přírodě a podněcování zájmu o ni (Jančaříková, 2015).

Kambouri (2013) zmiňuje, že děti často považují své učitele za vzory, tudíž z toho důvodu by měli dbát na to, aby jim dávali adekvátní příklad správného chování a postoje vůči přírodě. Učitelé by též měli při výběru vhodných aktivit a metod výuky zohlednit potřeby a zájmy dětí, díky čemuž by mohlo docházet ke snadnějšímu získání znalostí o přírodě samotné.

V nynější době si můžeme povšimnout, že o studium přírodovědných, ale třeba i technických oborů není mezi studenty příliš velký zájem. A proto je dobré si uvědomit, že samotná badatelsky orientovaná výuka může pozitivně ovlivňovat profesní orientaci žáků (Dostál, 2013).

V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání se vyzdvihuje vliv přírody na člověka, a to konkrétně ve vzdělávací oblasti Dítě a svět. „*Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.*“ (RVP PV, 2018, s. 27)

Učitelka by u dětí v předškolním věku měla budovat kladný vztah k přírodě. Proto by jim měla poskytnout prostor, aby přírodu mohly zkoumat, sledovat její zákonitosti, změny, a tím i více usilovat o její ochranu a péči pro budoucí generace.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

V teoretické části byly popsány pojmy, které jsou pro tuto práci stěžejní. Hlavním pilířem byl princip badatelsky orientovaného vzdělávání uplatňovaný v mateřských školách, na něhož mohou budoucí učitelé mateřských škol nahlížet z různých úhlů pohledu.

Poznatky zmíněné v teoretické části jsou podstatným podkladem pro praktickou část práce. Prostřednictvím dotazníku jsme zjišťovali pohled studentů učitelství pro mateřské školy na badatelsky orientované vzdělávání a jeho důvody k uplatnění v preprimárním vzdělávání. Dotazník je v celém rozsahu součástí příloh práce. V následující kapitole si stanovíme cíle a výzkumné otázky výzkumu. Poté je charakterizován výzkumný vzorek. Na závěr kapitoly je zmíněný předvýzkum, jenž byl realizován kvůli zjišťování míry pochopení samotného dotazníku.

3.1 Výzkumné cíle

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, jaký postoj budoucí učitelé mateřských škol zaujímají k realizaci badatelsky orientovaného vzdělávání. Na základě hlavního výzkumného cíle byly zvoleny dílčí výzkumné cíle.

Dílčí výzkumné cíle:

1. Zjistit, jaké mají budoucí učitelé mateřských škol znalosti o badatelsky orientovaném vzdělávání.
2. Zjistit, jaký vliv může mít badatelsky orientované vzdělávání na dítě pohledem budoucích učitelů mateřských škol.

V návaznosti na cíle výzkumu jsme si stanovili výzkumné otázky.

3.2 Výzkumné otázky

Jako hlavní výzkumnou otázku jsme zvolili: Jak vnímají budoucí učitelé v mateřské škole badatelsky orientované vzdělávání?

Dílčí výzkumné otázky:

- VO 1: Jakými znalostmi disponují budoucí učitelé mateřských škol o badatelsky orientovaném vzdělávání?
- VO 2: Jaký vliv může mít badatelsky orientované vzdělávání na dítě pohledem budoucích učitelů mateřských škol?

3.3 Výzkumný vzorek

Jak už je z celého obsahu práce zřejmé, výzkumným vzorkem byli budoucí učitelé mateřských škol, tudíž se jednalo o studenty oboru učitelství pro mateřské školy či předškolní pedagogiky. Do výzkumu se zapojili studenti jak ze středních, tak vysokých škol. V rámci dotazníkového šetření se jednalo o dostupný výběr, jenž byl v rámci celé České republiky. Respondenti se dotazníku zúčastnili na základě elektronického dotazníku vytvořeného na webovém portálu Survio.com. Dotazník jsme sdíleli na sociálních sítích a rozeslali na vybrané školy s pedagogickým zaměřením prostřednictvím emailové adresy.

Výzkumný vzorek tvořilo 116 respondentů.

3.4 Výzkumná metoda

Pro tuto bakalářskou práci byl zvolen kvantitativně orientovaný výzkum, jenž byl realizován prostřednictvím škálového dotazníku. S ohledem na téma práce jsme zvolili tuto metodu, jelikož se nám zdála jako nejvhodnější a nejefektivnější pro získání dat. Dotazník je v plném rozsahu součástí příloh práce.

Dotazník se skládal ze tří částí. V úvodní části se respondenti seznámili s tématem bakalářské práce a cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jaký postoj zauímají budoucí učitelé mateřských škol k badatelsky orientovanému vzdělávání uplatňovaného v podmínkách mateřských škol. Respondenti byli informováni o anonymitě dotazníku, přičemž bylo zdůrazněno, že získaná data budou sloužit výhradně pro výzkumné účely k vypracování bakalářské práce. Dotazník obsahuje otázky, jež jsou nazývány jako položky dotazníku. Druhou část dotazníku už tvořily jednotlivé položky. Dotazník obsahuje čtyři uzavřené, jednu otevřenou položku a dvacet pět škálových položek, u nichž respondenti vyjadřovali míru souhlasu, či nesouhlasu na pětibodové škále (*1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – nevím, 4 – spíše nesouhlasím, 5 – nesouhlasím*). Na závěr bylo uvedeno poděkování respondentům za jejich čas a ochotu při vyplnění dotazníku.

Jednotlivé položky jsou uspořádány podle výzkumných otázek, v nichž se položky 6–14 odkazují na hlavní výzkumnou otázku, položky 15–22 se vztahují ke druhé výzkumné otázce a položky 23–30 se primárně zaměřují na třetí výzkumnou otázku, která se týká vlivu badatelsky orientovaného vzdělávání na dítě.

Dotazník byl zprostředkován elektronickou formou. Vytvořen byl díky webovému portálu Survio.com. Poté byl rozeslán emailem konkrétním školám s pedagogickým zaměřením a taktéž vložen i na sociální síť. Výzkumu se zúčastnilo 116 respondentů.

3.5 Metoda zpracování dat

Data, jež jsme získali díky respondentům, byla zpracována prostřednictvím programu Microsoft Office Excel. Vzhledem ke skutečnosti, že se jednalo o škálový dotazník, byly položky zpracovávány pomocí čísel. Data byla vyjádřena procenty zaokrouhlenými na jedno desetinné místo. Jednotlivé položky byly následně znázorněny formou grafů.

3.6 Předvýzkum

Do předvýzkumu byli zapojeni tři respondenti, jenž v naší přítomnosti odpovídali na jednotlivé položky v dotazníku. Tito respondenti byli záměrně vybráni a poté osloveni kvůli zjištění, do jaké míry je dotazník vhodný a případně srozumitelný. Tři studentky vysoké školy upozornily na drobné nejasnosti v pěti položkách dotazníku, které byly následně upraveny pro lepší pochopení dalších respondentů.

4 ANALÝZA DAT

Data, jež jsme díky dotazníkové šetření získali, jsou zpracována do tabulek. Tabulky obsahují relativní a absolutní četnost odpovědí na dané položky. Pro lepší přehlednost jsou data znázorněny i pomocí grafů. Grafická vizualizace byla provedena sloupcovými grafy, přičemž jedna položka byla znázorněna grafem výsečovým v programu Microsoft Office Excel. U výsledků jednotlivých položek je uvedena i slovní interpretace.

4.1 Údaje o respondentech

1. položka: Pohlaví respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 116 respondentů.

První položka dotazníku se zaměřila na pohlaví jednotlivých respondentů, z nichž ženy jsou v daleko větším zastoupení. Předpokládaná převaha žen kvůli feminizaci oboru byla v počtu 114 (98,3 %), zatímco muži byli jen dva (1,7 %).

Tabulka č. 1: Pohlaví respondentů

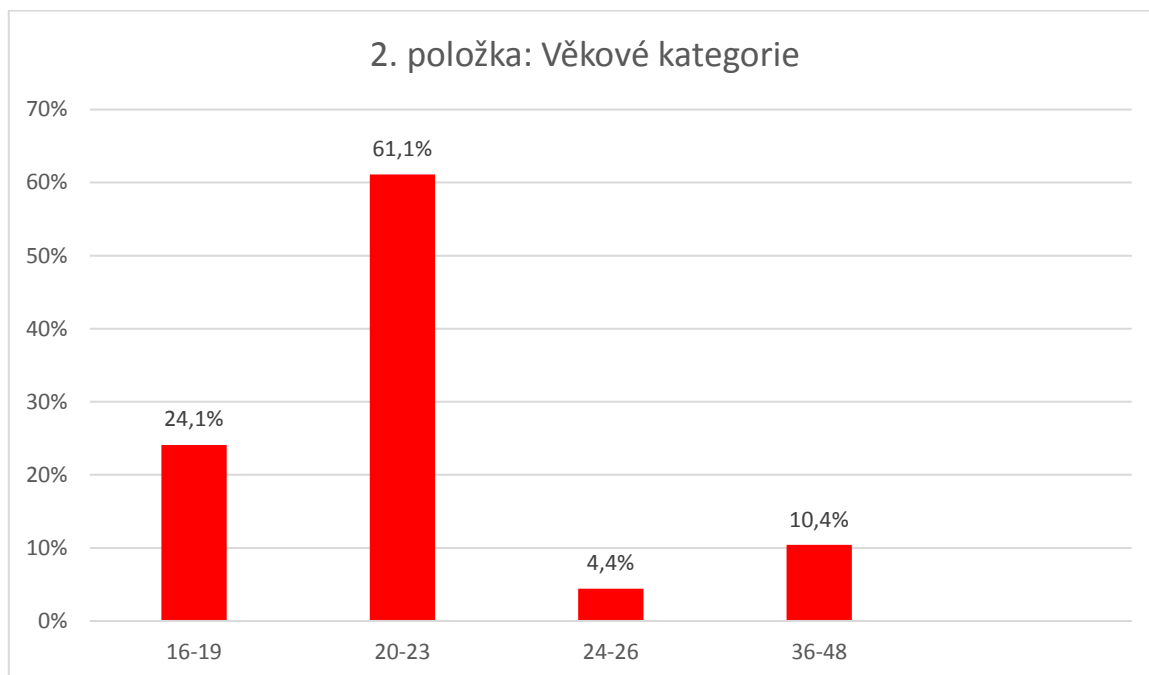
Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ženy	114	98,3 %
Muži	2	1,7 %
Celkem	116	100 %

2. položka: Věk

Prostřednictvím druhé položky jsme zjistili věk respondentů. Věkové složení respondentů se pohybovalo od 16 do 48 let, což vnímáme velmi kladně, neboť můžeme predikovat, že svůj postoj k BOV vyjádřili jak mladší studenti, tak studenti středního věku. Díky širokému věkovému spektru vznikly věkové kategorie, jež jsou popsány v tabulce a následně vyobrazeny v grafu. Nejvíce bylo v počtu 71 studentů ve věku od 20 do 23 let s procentuálním zastoupením 61,1 %. Druhou nejpočetnější skupinou zahrnovalo 28 studentů ve věku od 16 do 19 let, což činilo 24,1 %. Vyskytovali se zde i 24–26letí, kterých bylo pouze 5 (4,4 %). Nejméně početná věková kategorie byla od 36 do 48 let v počtu 12 (10,4 %) budoucích učitelů mateřských škol.

Tabulka č. 2: Věk respondentů

Věkové kategorie	Absolutní četnost	Relativní četnost
16–19	28	24,1 %
20–23	71	61,1 %
24–26	5	4,4 %
36–48	12	10,4 %

Obr. 1: Věk respondentů

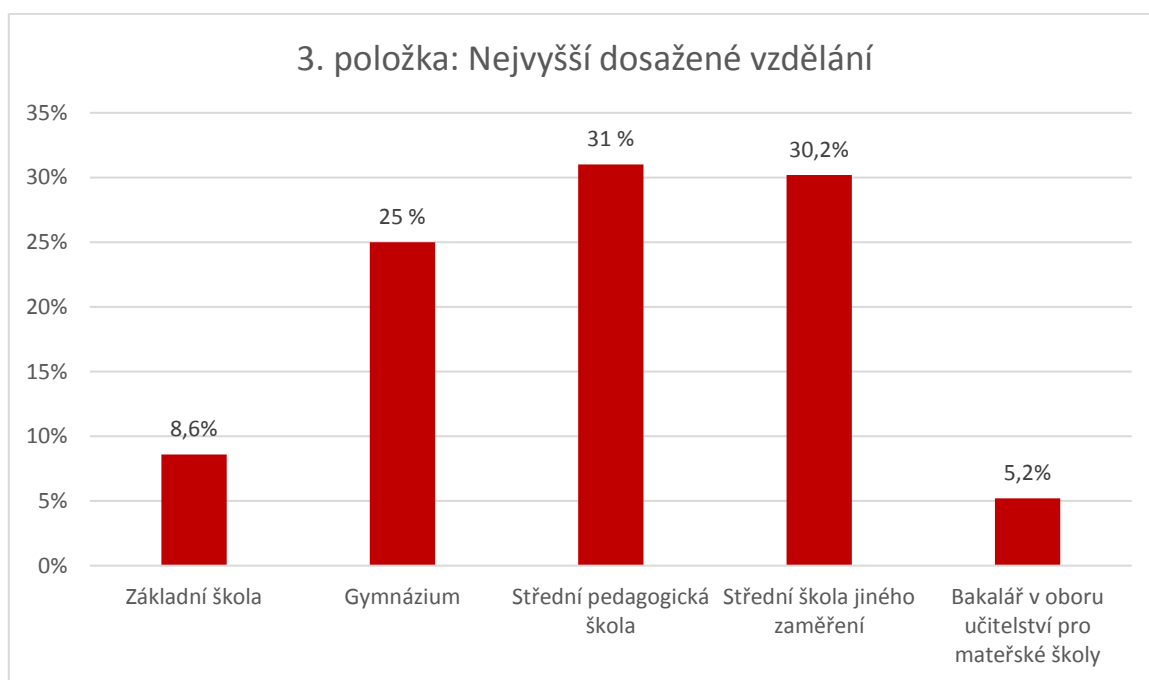
3. položka: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Třetí položka se zaměřuje na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Níže přiložená tabulka popisuje absolutní a relativní četnost dosaženého vzdělání respondentů. Nejvýše zastoupená je skupina respondentů, jejichž dosažené vzdělání je střední pedagogická škola v počtu 36 (31 %). V těsné blízkosti je střední škola, která se věnuje jinému zaměření, než tomu pedagogickému v počtu 35 respondentů (30,2 %). 29 studentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání gymnázium (25 %). Číslem 10 (8,6 %) je vyjádřen počet respondentů, jejichž dosažené vzdělání je základní škola. Nejméně studentů – 6 (5,2 %), absolvovalo bakalářské studium a získalo titul bakalář v oboru učitelství pro mateřské školy. Na dotazník odpovědělo deset studentů studujících střední školu, sto vysokoškolských studentů usilujících o titul bakalář a šest respondentů, jenž už tento titul obdrželi a pokračují na magisterském studiu. Projevilo se zde nerovnoměrné složení u dosaženého vzdělání

respondentů, což může do jisté míry ovlivnit výsledky, protože znalosti o badatelsky orientovaném vzdělávání se mohou u středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných respondentů lišit. Kvůli nízkému počtu studentů na střední škole bohužel nelze vyvozovat závěry, díky nimž bychom zjistili, jaký je rozdíl ve znalostech o BOV podle typu dosaženého vzdělání. Považujeme tedy alespoň za pozitivní fakt, že ačkoliv mají respondenti odlišné dosažené vzdělání, pořád se jedná o budoucí učitele mateřských škol, a to je pro naši práci stěžejní.

Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Základní škola	10	8,6 %
Gymnázium	29	25 %
Střední pedagogická škola	36	31 %
Střední škola jiného zaměření	35	30,2 %
Bakalář v oboru učitelství pro mateřské školy	6	5,2 %

Obr. 2: Nejvyšší dosažené vzdělání

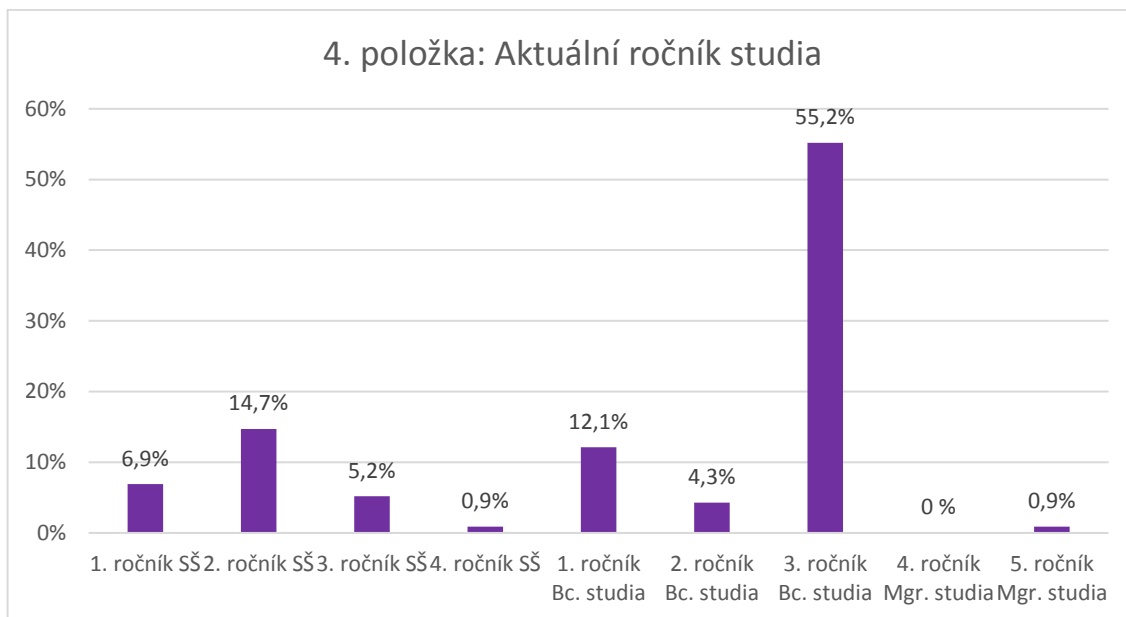
4. položka: Aktuální ročník studia

V další položce jsme se zaměřili na aktuální ročník studia jednotlivých respondentů.

Studenti, jenž se zapojili do našeho výzkumu, ve velké převaze – 64 (55,2 %) právě studují ve třetím ročníku bakalářského studia. Sedmnáct respondentů studuje ve druhém ročníku na střední škole. V prvním ročníku bakalářského studia se nachází čtrnáct respondentů (12,1 %). Na dotazníkovém šetření se podílelo osm studentů z prvního ročníku střední školy (6,9 %). V zastoupení se zde vyskytuje i šest studentů (5,2 %) třetího ročníku taktéž ze střední školy. Pět respondentů (4,3 %) aktuálně studuje druhý ročník bakalářského studia. Do výzkumu se zapojil jeden student (0,9 %) ze čtvrtého ročníku střední školy a jeden student v pátém ročníku magisterského studia. Ze čtvrtého ročníku magisterského studia se nezapojil žádný student.

Tabulka č. 4: Aktuální ročník studia

Aktuální ročník studia	Absolutní četnost	Relativní četnost
1. ročník SŠ	8	6,9 %
2. ročník SŠ	17	14,7 %
3. ročník SŠ	6	5,2 %
4. ročník SŠ	1	0,9 %
1. ročník Bc. studia	14	12,1 %
2. ročník Bc. studia	5	4,3 %
3. ročník Bc. studia	64	55,2 %
4. ročník Mgr. studia	0	0 %
5. ročník Mgr. studia	1	0,9 %

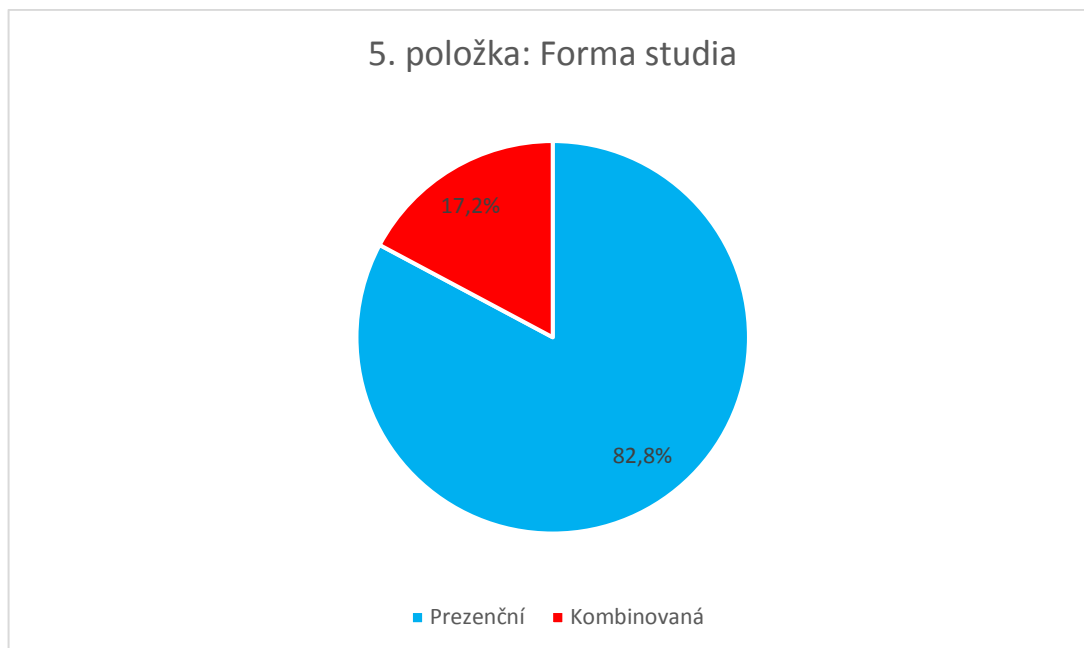
Obr. 3: Aktuální ročník studia

5. položka: Forma studia

Pátá položka odkazuje na momentální formu studia respondentů. Většina studentů zapojených do výzkumu při své volbě, jakou formou bude studovat, si zvolila prezenční formu studia. Jednalo se o 96 studentů, což v procentuálním zastoupení činí 82,8 %. Pro kombinovanou formu studia se rozhodlo 20 studentů čili 17,2 %. Obě formy studia mají totožný obsah výuky, tudíž by difference ve znalostech o BOV neměla být výrazně rozdílná. U kombinovaných studentů může dojít k odlišení se v postoji k BOV, neboť právě ten může být determinován docházením do MŠ a možností si princip BOV vyzkoušet v praxi.

Tabulka č. 5: Forma studia

Forma studia	Absolutní četnost	Relativní četnost
Prezenční	96	82,8 %
Kombinovaná	20	17,2 %

Obr. 4: Forma studia

4.2 Výsledky dotazníkového šetření

V následující tabulce jsme shrnuli data, jež byly získány prostřednictvím dotazníkového šetření. Respondenti u každé položky vyjadřovali míru souhlasu s daným výrokem na škále: souhlasím (1), spíše souhlasím (2), nevím (3), spíše nesouhlasím (4), nesouhlasím (5). V prvním sloupci je uvedeno pořadí položky v dotazníku. Následuje sloupec, v němž jsou uvedeny jednotlivé položky dotazníku a potom lze nahlédnout na aritmetický průměr, který zastával klíčovou roli při seřazování položek dotazníku. V poslední řadě je zmíněna i směrodatná odchylka.

Na základě výzkumných otázek jsou stanoveny tři dimenze, k nimž jsou v tabulce seskupeny jednotlivé položky:

1. Postoj budoucích učitelů k BOV
2. Znalosti budoucích učitelů o BOV
3. Vliv BOV na dítě

V rámci jedné dimenze jsou vždy položky uspořádány vzestupně podle aritmetického průměru.

Tabulka č. 6: Výsledná data k dotazníku o badatelsky orientovaném vzdělání z pohledu budoucích učitelů mateřských škol

Pořadí	Jednotlivé položky dotazníku	AP	SD
Postoj budoucích učitelů k BOV			
8	BOV považuji za vhodné do prostředí MŠ.	1,91	0,88
12	Jsem přesvědčen, že budu BOV zařazovat do výuky v MŠ.	2,26	0,78
13	Učitelé nerealizují badatelské činnosti kvůli chaosu, který ve třídě může vzniknout.	2,45	0,93
10	BOV je příliš náročné na přípravu učitele.	2,48	0,94
14	Badatelské činnosti jsou nejlepší způsob vzdělávání dítěte.	2,57	0,88
6	Během studia mi bylo BOV dostatečně vysvětleno.	2,68	1,37
7	Během studia jsem získal potřebné znalosti pro realizaci BOV.	2,95	1,39
9	V MŠ je BOV běžně využíváno.	3,42	1,01
11	Nevnímám žádné důvody pro zařazení BOV do výuky v MŠ.	4,00	0,95
Znalosti budoucích učitelů o BOV			
20	Učitel by měl podporovat děti, aby byly schopné kriticky hodnotit své aktivity.	1,5	0,76
17	Při BOV zastává učitel roli průvodce.	1,78	0,8
22	Při realizaci badatelsky orientovaných aktivit by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí.	1,84	0,87
18	S BOV je důležité seznamovat děti průběžně.	1,88	0,74
21	Při BOV je pro učitele náročnější udržet kázeň ve třídě.	2,62	0,94
16	Umím realizovat v MŠ aktivity s využitím BOV.	2,85	1,12
15	Umím vysvětlit princip badatelsky orientovaného vzdělávání.	2,90	1,27
19	Učitel by neměl nechávat děti, aby samy řešily problém.	3,53	1,4
Vliv BOV na dítě			
30	Dítě se cítí sebevědomější, když k nějakému závěru dospěje vlastními silami bez pomoci druhých.	1,41	0,65
28	Při badatelských aktivitách se rozvíjí u dětí pozorovací schopnosti.	1,58	0,7
25	Získané informace si děti udrží v paměti mnohem déle.	1,59	0,72
24	BOV může přispět dětem k lepšímu pochopení přírodních jevů.	1,60	0,78

29	Při badatelských aktivitách dochází k rozvíjení jazykové a komunikační dovednosti.	1,95	0,86
27	Badatelské aktivity zaměstnají i roztržité děti.	2,11	0,84
26	BOV klade příliš vysoké nároky na znalosti dětí.	3,44	0,76
23	Na rozvoj myšlení dětí BOV nemá žádný vliv.	4,21	0,84

AP = aritmetický průměr, SD = směrodatná odchylka

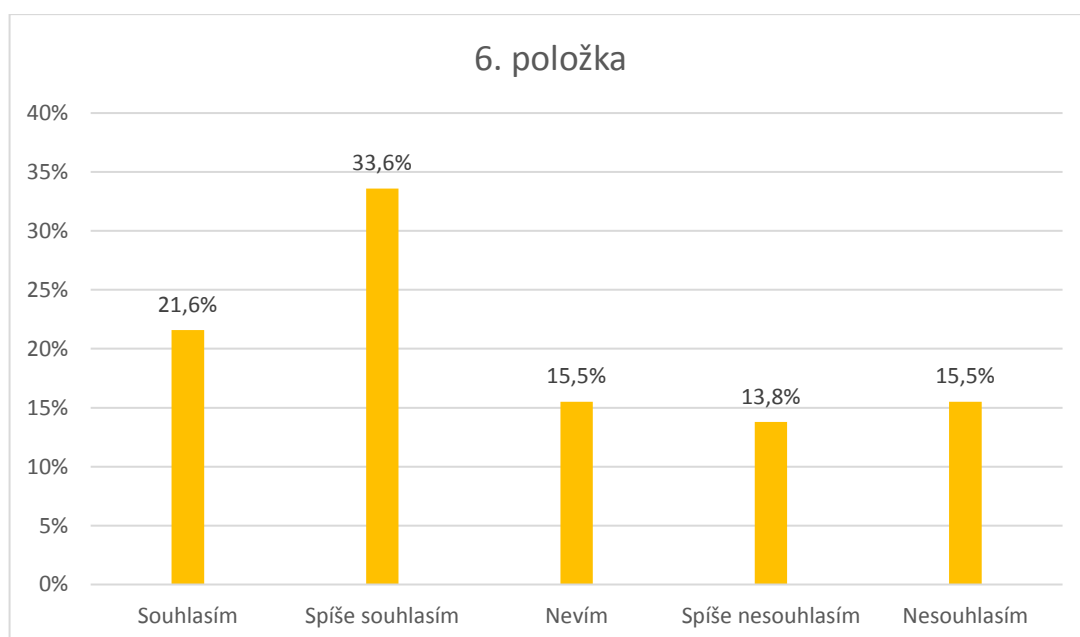

6. položka: Během studia mi bylo BOV dostatečně vysvětleno.

V šesté položce dotazníku mají respondenti určit, do jaké míry souhlasí, či naopak nesouhlasí s výrokem, zda jim badatelsky orientované vzdělávání bylo během studia dostatečně vysvětleno. Třicet devět respondentů zvolilo možnost „*spíše souhlasím*“, což představovalo největší zastoupení. Nejméně zastoupená byla varianta „*spíše nesouhlasím*“, pro níž se rozhodlo šestnáct respondentů. Na základě výpočtu aritmetického průměru této položky – 2,68, jsme zjistili poměrně velkou míru nejistoty ze strany studentů o přesvědčení, zda jim bylo BOV během studia dostatečně vysvětleno. Domnívám se, že tento rezultat by měl být impulzem pro učitele, ať už na středních či vysokých školách, aby se při výuce na BOV více zaměřili, a předali tak budoucím učitelům mateřských škol, pokud možno, co nejvíce poznatků o tomto principu. Aby si samotní studenti mohli i sami na sobě vyzkoušet, jaký přínos tento typ vzdělávání má nejen pro děti v mateřských školách, ale i pro ně samotné.

Tabulka č. 7: Během studia mi bylo BOV dostatečně vysvětleno.

6. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	25	21,6 %
Spíše souhlasím	39	33,6 %
Nevím	18	15,5 %
Spíše nesouhlasím	16	13,8 %
Nesouhlasím	18	15,5 %

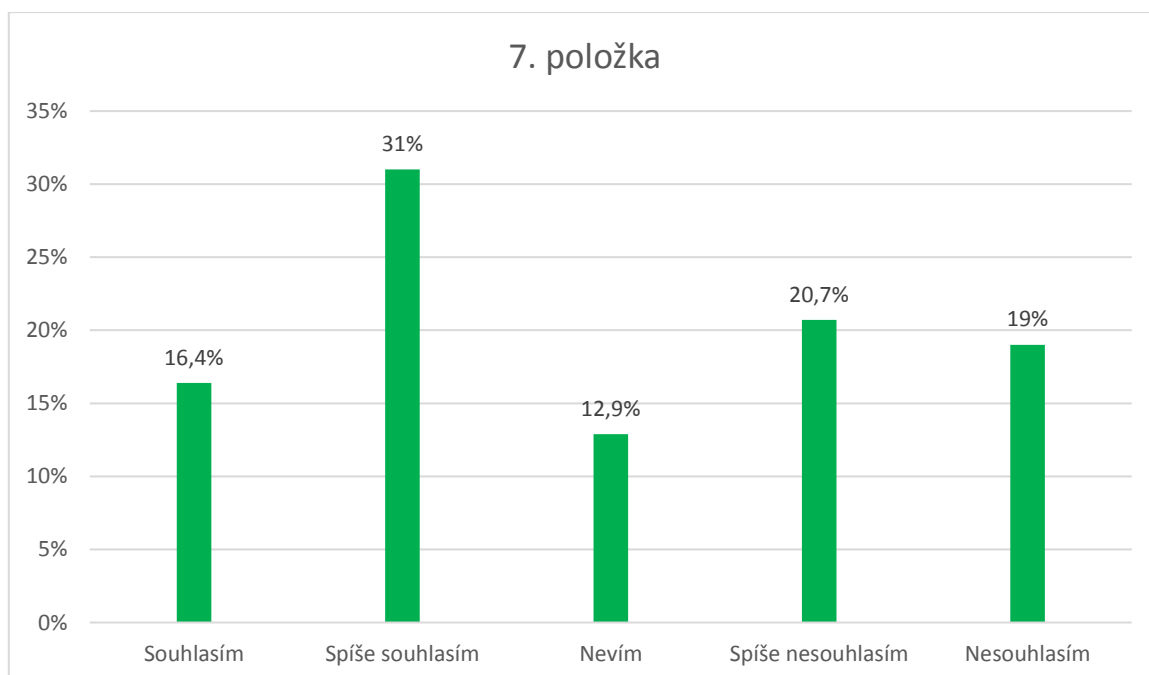
Obr. 5: Během studia mi bylo BOV dostatečně vysvětleno.

7. položka: Během studia jsem získal potřebné znalosti pro realizaci BOV.

Sedmá položka dotazníku se zabývá znalostmi studentů, jenž mohli během svého studia načerpat a které jsou podstatné pro realizaci BOV v MŠ. Podle výsledků přiložených v následné tabulce je patrný relevantní rozdíl mezi názorem každého respondenta. Třicet šest studentů zvolilo možnost „*spíše souhlasím*“, mezi nimiž panovala největší shoda. Nejméně respondentů se rozhodlo pro variantu „*nevím*“ v počtu patnácti. Aritmetický průměr 2,95 se velmi úzce přibližuje k možnosti „*nevím*“, z toho můžeme vyvodit, že si respondenti nejsou jistí, zda jim během studia bylo předáno dostatek informací o BOV, aby mohli získat potřebné znalosti, prostřednictvím kterých by mohli BOV v MŠ realizovat.

Tabulka č. 8: Během studia jsem získal potřebné znalosti pro realizaci BOV.

7. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	19	16,4 %
Spíše souhlasím	36	31 %
Nevím	15	12,9 %
Spíše nesouhlasím	24	20,7 %
Nesouhlasím	22	19 %

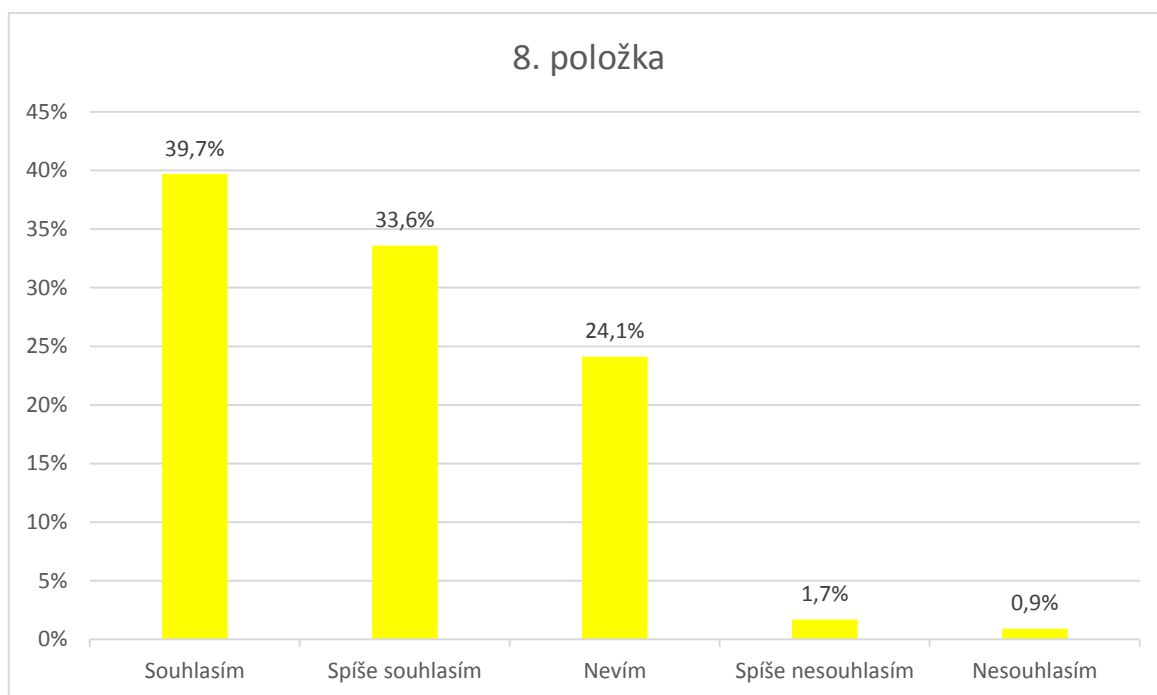
Obr. 6: Během studia jsem získal potřebné znalosti pro realizaci BOV.

8. položka: BOV považují za vhodné do prostředí MŠ.

Díky této položce dostali respondenti prostor vyjádřit svůj názor, zda jim přijde vhodné či naopak nevhodné uplatňovat BOV v prostředí MŠ. Až na jednoho respondenta (0,9 %) všichni odpověděli, že více či méně považují tento princip do MŠ jako vhodný. Podle aritmetického průměru 1,91 lze usoudit, že se většina přiklání k odpovědím „souhlasím“ a „spíše souhlasím“. Čtyřicet šest respondentů vybralo právě možnost „souhlasím“. Přesné důvody bohužel nelze zjistit, neboť se tomu nevěnovala žádná položka, což považují za nedostatek. Nicméně několik nadcházejících položek na možné důvody odkazují.

Tabulka č. 9: BOV považují za vhodné do prostředí MŠ.

8. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	46	39,7 %
Spíše souhlasím	39	33,6 %
Nevím	28	24,1 %
Spíše nesouhlasím	2	1,7 %
Nesouhlasím	1	0,9 %

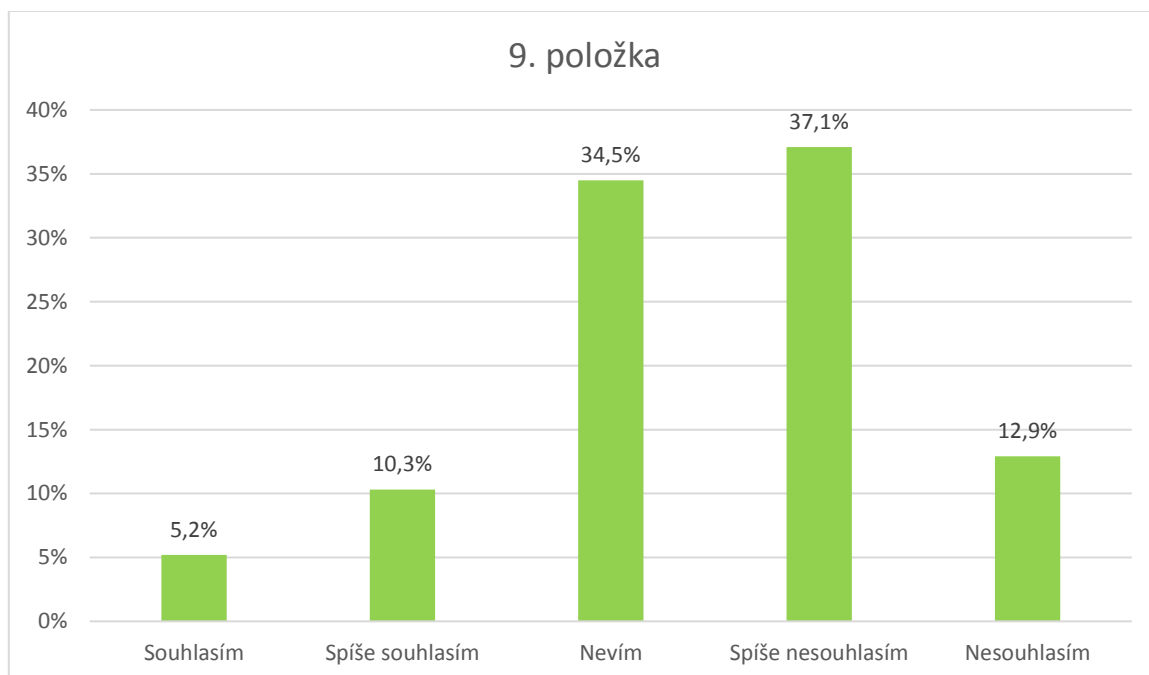
Obr. 7: BOV považují za vhodné do prostředí MŠ.

9. položka: V MŠ je BOV běžně využíváno.

V deváté položce respondenti vyjadřovali svou domněnku o současném uplatňování BOV v MŠ. Výsledky prokázaly, že většina respondentů – čtyřicet tři, zvolilo možnost „*spíše nesouhlasím*“. Druhou nejčastější odpověď vybralo o tři studenty méně. Tito studenti neví, jestli je BOV běžně realizováno v prostředí MŠ. Aritmetický průměr představoval hodnotu 3,42. Tento výsledek poukazuje na neinformovanost studentů o průběhu výchovně-vzdělávacího procesu v MŠ. Může to být podmíněno, jak ze strany učitele, který nepředává dostatek informací o současné výuce v MŠ, nebo svou roli zde může sehrát i četnost působení v MŠ samotných studentů během jejich praxe.

Tabulka č. 10: V MŠ je BOV běžně využíváno.

9. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	6	5,2 %
Spíše souhlasím	12	10,3 %
Nevím	40	34,5 %
Spíše nesouhlasím	43	37,1 %
Nesouhlasím	15	12,9 %

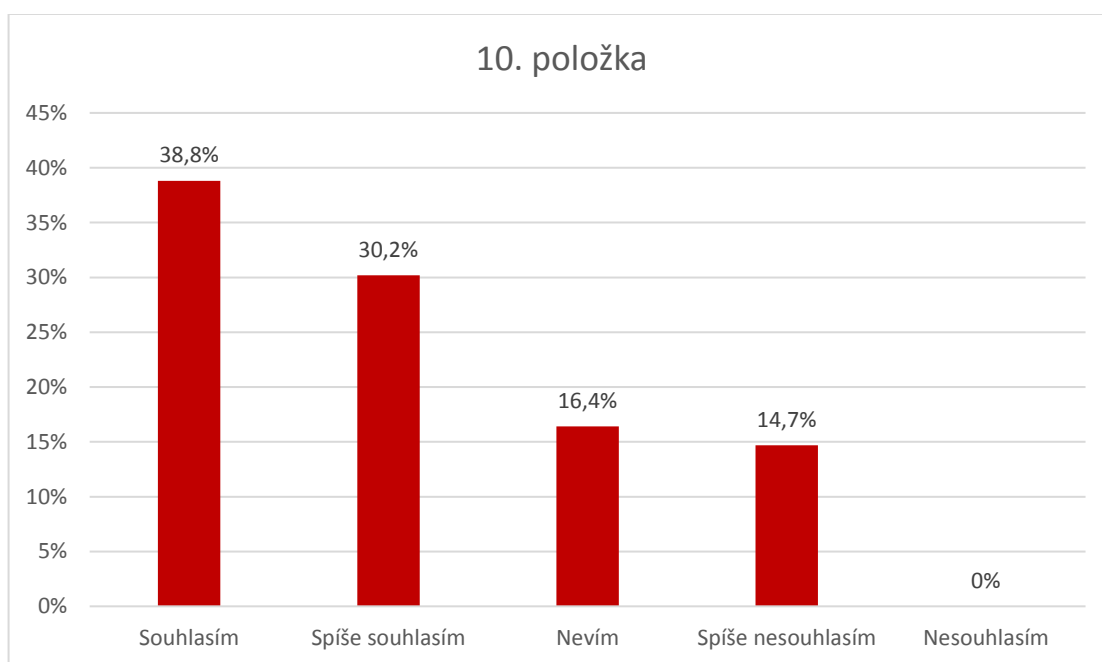
Obr. 8: V MŠ je BOV běžně využíváno.

10. položka: BOV je příliš náročné na přípravu učitele.

BOV požaduje od učitele specifickou přípravu na výuku, což mohou budoucí učitele považovat za jednu z nevýhod BOV. Nicméně pokud učitelé budou ochotni věnovat svůj čas přípravě na výuku, při níž by mělo dojít k uplatňování tohoto principu, jistě se to na dětech (podle našeho názoru) kladně projeví. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že všichni respondenti považují BOV náročné na přípravu učitele. Ačkoliv třicet pět studentů neví, jestli je BOV obtížné na přípravu, největší počet studentů – 45 s tímto výrokem „*spíše souhlasí*“. Aritmetický výpočet ukázal číslo 2,48. Bohužel nelze tvrdit, z jakého důvodu odpověděli respondenti tak, jak odpověděli, ale obáváme se, že jedním z klíčových příčin může být zmiňovaný čas, který může sehrát u učitelů důležitou roli při uvažování, zda budou BOV uplatňovat či nikoliv.

Tabulka č. 11: BOV je příliš náročné na přípravu učitele.

10. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	17	38,8 %
Spíše souhlasím	45	30,2 %
Nevím	35	16,4 %
Spíše nesouhlasím	19	14,7 %
Nesouhlasím	0	0 %

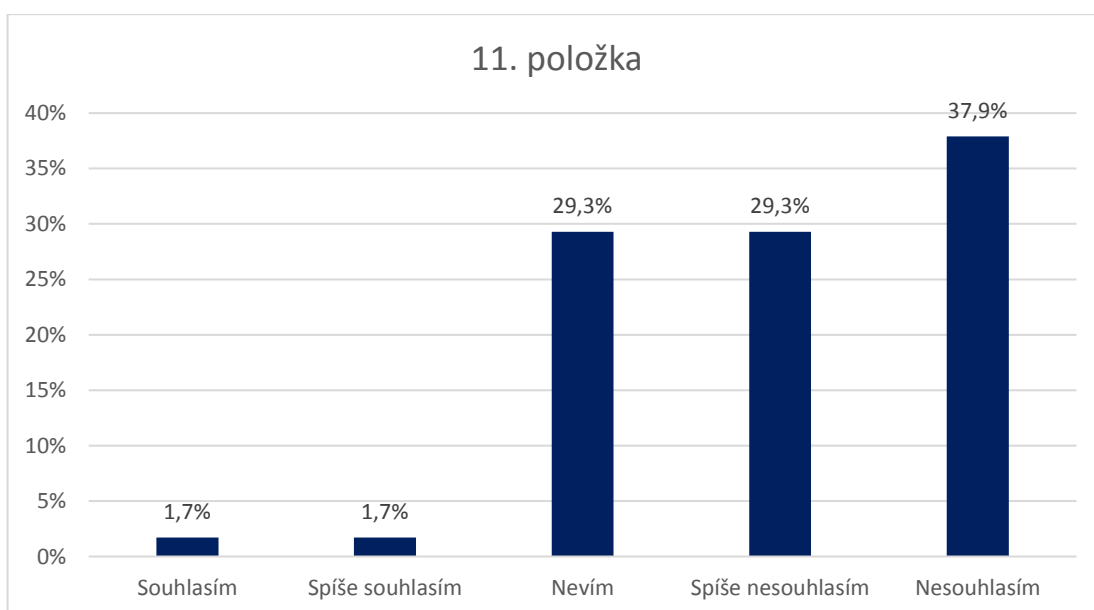
Obr. 9: BOV je příliš náročné na přípravu učitele.

11. položka: Nevnímám žádné důvody pro zařazení BOV do výuky v MŠ.

V jedenácté položce jsme zjišťovali, jestli si budoucí učitelé mateřských škol uvědomují či neuvědomují důvody, kvůli nimž by právě BOV zařazovali do výuky v MŠ. Mezi sto šestnácti respondenty se našli dva, kteří neshledávají žádné důvody. Další dva zvolili „*spíše souhlasím*“, tudíž se přiklánějí k tomu, že taktéž nevidí moc důvodů, proč právě BOV uplatňovat. I přesto vyšel aritmetický průměr 4, tudíž převážná většina studentů si uvědomuje, proč BOV zařazovat do výuky v MŠ, že to své opodstatnění určitě má. Na podrobnější zjištění např. jaké důvody učitele vedou k tomu, aby BOV v MŠ realizovali, nebyla zvolena položka. Proto nelze určit, jestli si i ti, kteří odpověděli „*nesouhlasím*“, či „*spíše nesouhlasím*“, opravdu důvody uvědomují nebo odpověděli jen instinktivně. Třicet čtyři respondentů vybralo možnost „*nevím*“, což od budoucích učitelů mateřských škol nelze přesvědčivě a můžeme usuzovat, že ani oni si důvody spíše neuvědomují.

Tabulka č. 12: Nevnímám žádné důvody pro zařazení BOV do výuky v MŠ.

11. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	2	1,7 %
Spíše souhlasím	2	1,7 %
Nevím	34	29,3 %
Spíše nesouhlasím	34	29,3 %
Nesouhlasím	44	37,9 %

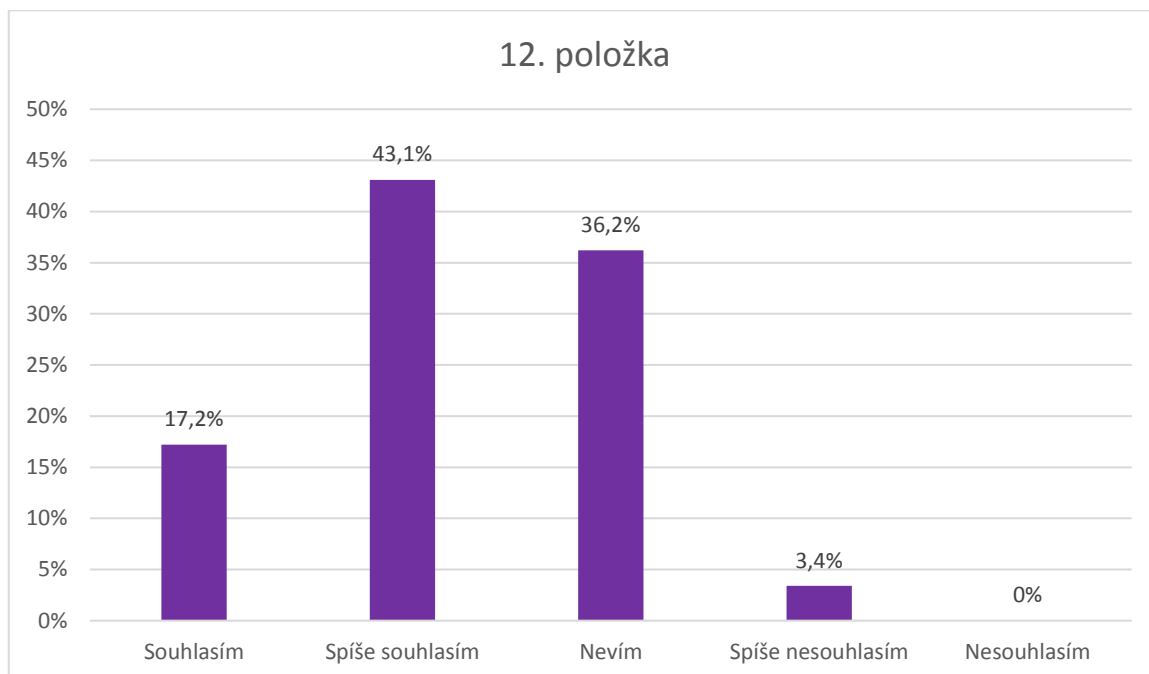
Obr. 10: Nevnímám žádné důvody pro zařazení BOV do výuky v MŠ.

12. položka: Jsem přesvědčen, že budu BOV zařazovat do výuky v MŠ.

Z této položky můžeme usoudit, zda jsou studenti přesvědčeni, že princip BOV budou do výchovně-vzdělávacího procesu v MŠ zařazovat. Tento výsledek můžeme hodnotit kladně, neboť žádný respondent nezvolil možnost „*nesouhlasím*“. Jistá dysbalance ale vzniká díky odpovědi „*nevím*“, protože nemůžeme vyvodit, jestli se právě tito respondenti přiklání k tomu, že princip BOV budou uplatňovat či nikoliv. Prostřednictvím aritmetického průměru – 2,26, může ale myslet pozitivně, neboť dominují odpovědi „*souhlasím*“ a spíše „*souhlasím*“.

Tabulka č. 13: Jsem přesvědčen, že budu BOV zařazovat do výuky v MŠ.

12. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	20	17,2 %
Spíše souhlasím	50	43,1 %
Nevím	42	36,2 %
Spíše nesouhlasím	4	3,4 %
Nesouhlasím	0	0 %

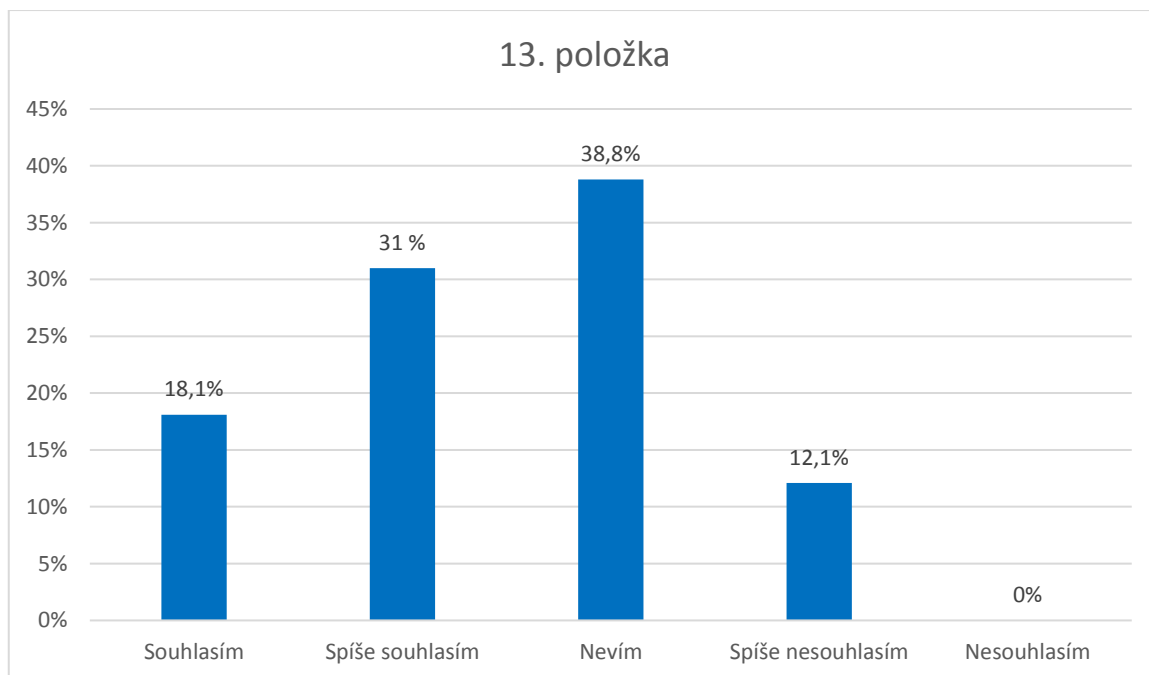
Obr. 11: Jsem přesvědčen, že budu BOV zařazovat do výuky v MŠ.

13. položka: Učitelé nerealizují badatelské činnosti kvůli chaosu, který ve třídě může vzniknout.

Při badatelských činnostech může ve třídě nastat jistý chaos, na který nejsou vždy učitelé připravení, neboť si ho ani neuvědomují, či nechtějí připustit. Zajímá nás názor budoucích učitelů MŠ, zda je právě tento argument rozhodující při volbě uplatňování BOV v prostředí MŠ. Ukázalo se, že toto úskalí není tím pádným důvodem, proč učitelé BOV nerealizují, neboť žádný respondent nezvolil možnost „*nesouhlasím*“. S ohledem na vyplývající výsledky můžeme ale konstatovat, že nejvíce studentů nezaujímá žádný postoj, nejsou nakloněni ani k souhlasu, ani k nesouhlasu. Podle aritmetického průměru – 2,45, se odpovědi nejčastěji pohybovaly mezi „*spíše souhlasím*“ a „*nevím*“.

Tabulka č. 14: Učitelé nerealizují badatelské činnosti kvůli chaosu, který ve třídě může vzniknout.

13. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	21	18,1 %
Spíše souhlasím	36	31 %
Nevím	45	38,8 %
Spíše nesouhlasím	14	12,1 %
Nesouhlasím	0	0 %

Obr. 12: Učitelé nerealizují badatelské činnosti kvůli chaosu, který ve třídě může vzniknout.

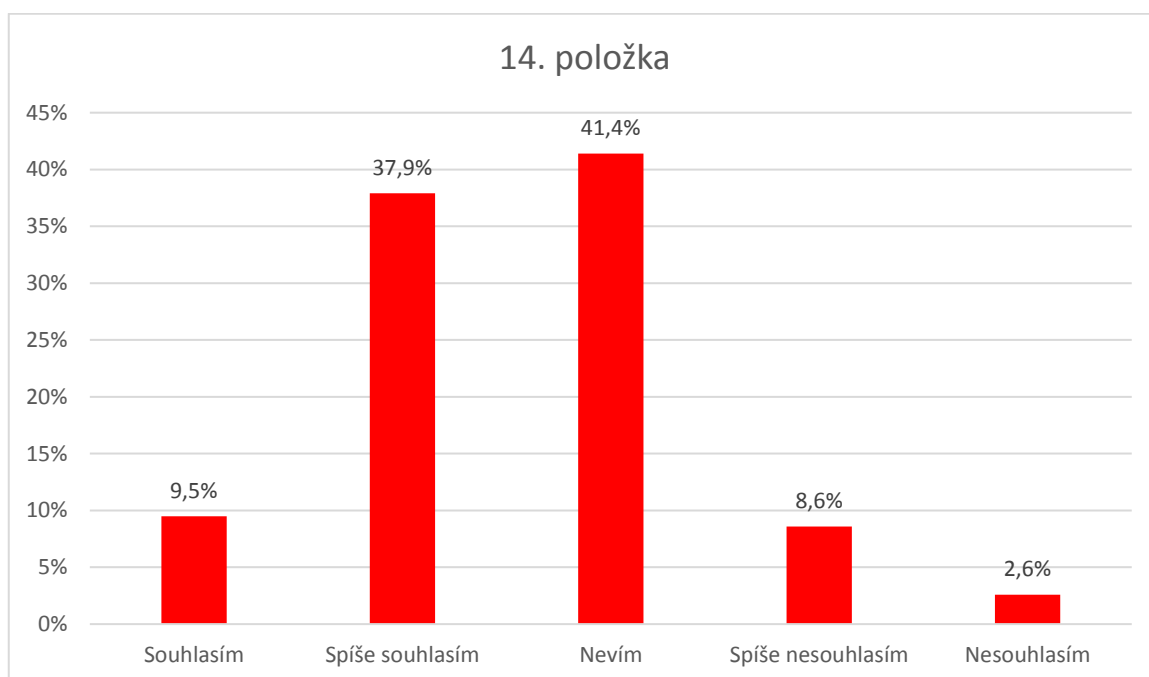

14. položka: Badatelské činnosti jsou nejlepší způsob vzdělávání dítěte.

Ve čtrnácté položce jsme se zabývali názorem studentů na badatelské činnosti, jakožto na nejlepší způsob vzdělávání dítěte. Pouze tři respondenti uvedli, že absolutně nesouhlasí s tímto výrokem. Na druhou stranu pouze jedenáct studentů se domnívá, že tento způsob vzdělávání je pro dítě ten nejlepší. Aritmetický průměr vychází na 2,57, což odpovídá mírné kolísavosti mezi možnostmi „spíše souhlasím“ a „nevím“. Většina respondentů je na vážkách, zda je právě tento způsob vzdělávání ten nejlepší. Můžeme pouze predikovat, v čem spočívá ta míra nejistoty. Možná to může být způsobeno nedostatečnými znalostmi, možná jsou studenti přesvědčeni o tradičních činnostech. Možná. Z této položky se právě důvody bohužel nedozvíme.

Tabulka č. 15: Badatelské činnosti jsou nejlepší způsob vzdělávání dítěte.

14. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	11	9,5 %
Spíše souhlasím	44	37,9 %
Nevím	48	41,4 %
Spíše nesouhlasím	10	8,6 %
Nesouhlasím	3	2,6 %

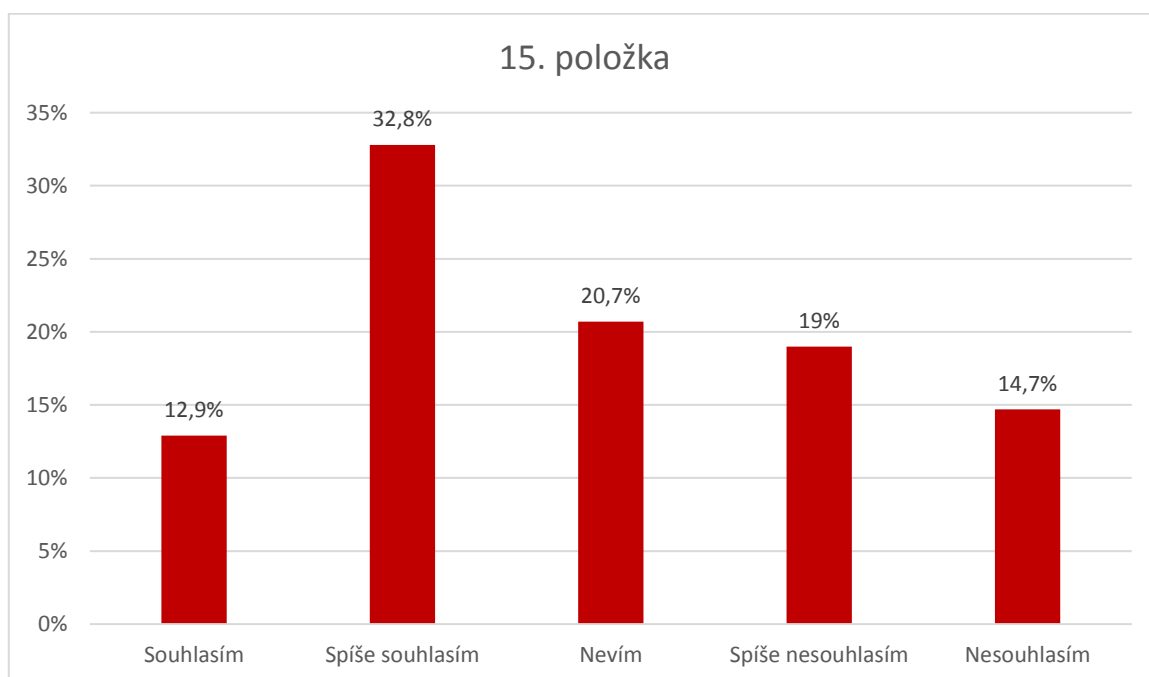
Obr. 13: Badatelské činnosti jsou nejlepší způsob vzdělávání dítěte.

15. položka: Umím vysvětlit princip badatelsky orientovaného vzdělávání.

Následující položky, počínaje touto patnáctou, se věnují znalostem o principu BOV, jimiž budoucí učitelé disponují. Jak je z tabulky zřejmé, výsledky daných možností se od sebe nepatrně odlišují. Své poměrně početné zastoupení má každá varianta od „*souhlasím*“ až po „*nesouhlasím*“. Nejvyšší počet má ovšem možnost „*spíše souhlasím*“. Podle aritmetického průměru – 2,90, lze určit, že si respondenti nejsou jistí, že dokážou tento princip sami definovat. Zde může sehrát svou roli fakt, který se týká průběhu a náplně jejich studia, kdy jim nebylo BOV dostatečně vysvětleno. Když se ale na tuto problematiku podíváme z druhého úhlu pohledu, zjistíme, že i samotní studenti mohou projevit svůj zájem a více informací si o BOV najít individuálně.

Tabulka č. 16: Umím vysvětlit princip badatelsky orientovaného vzdělávání.

15. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	15	12,9 %
Spíše souhlasím	38	32,8 %
Nevím	24	20,7 %
Spíše nesouhlasím	22	19 %
Nesouhlasím	17	14,7 %

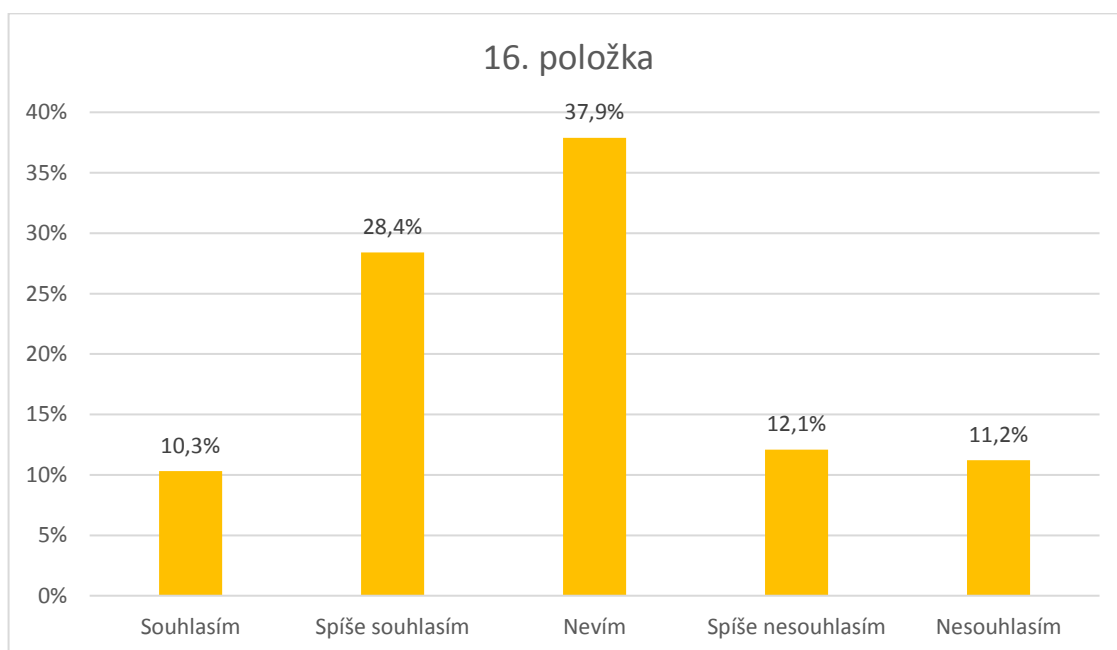
Obr. 14: Umím vysvětlit princip badatelsky orientovaného vzdělávání.

16. položka: Umím realizovat v MŠ aktivity s využitím BOV.

V této položce dochází k jistému propojení více oblastí. K tomu, aby studenti mohli BOV realizovat v MŠ, potřebují první řadě znalosti, nesmí chybět ani přesvědčení o tomto principu, o uvědomění si vlivu BOV na dítě. Až poté může dojít k samotné realizaci. Pro budoucí učitele, jenž studují kombinovanou formou, mohlo být zodpovězení této položky jednodušší, a to v tom smyslu, že oni sami tento princip mohou v rámci své práce zkusit uplatnit, a potom vyhodnotit, zda aktivity s využitím BOV umí v předškolním vzdělávání realizovat. Čtyřicet čtyři respondentů uvedlo, že neví, jestli dokážou aktivity s využitím BOV uskutečňovat. Tento výsledek dokládá a prohlubuje aritmetický průměr – 2,85. Těžko odhadnout, jak by to dopadlo, kdyby si mohli aktivity s principem BOV vyzkoušet všichni respondenti.

Tabulka č. 17: Umím realizovat v MŠ aktivity s využitím BOV.

16. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	12	10,3 %
Spíše souhlasím	33	28,4 %
Nevím	44	37,9 %
Spíše nesouhlasím	14	12,1 %
Nesouhlasím	13	11,2 %

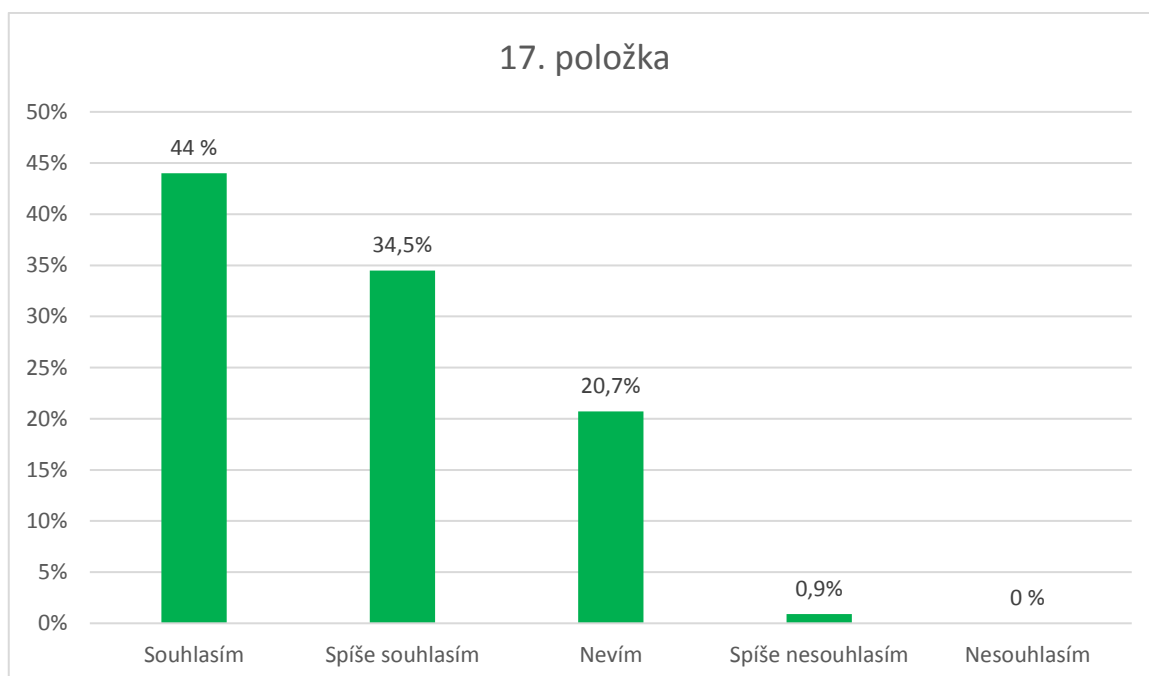
Obr. 15: Umím realizovat v MŠ aktivity s využitím BOV.

17. položka: Při BOV zastává učitel roli průvodce.

Ve výchovně-vzdělávacím procesu může učitel zastávat hned několik rolí – poskytovatel poznatků, projektant, diagnostik atd. Při BOV se ovšem stává průvodcem, na němž závisí příprava podnětného prostředí, ve kterém by se dítě samo rozhodovalo, jakou činnost si zvolí. Na dítěti zůstává veškerá aktivita a až ve chvíli, kdy si nebude vědět rady, osloví svého průvodce. V této položce se ukázalo, že výše uvedená znalost o učiteli jako průvodci je všem známá. Devadesát jedna respondentů zvolilo možnost „souhlasím“ a „spíše souhlasím“. Dle aritmetického průměru se jedná o hodnotu 1,78. Výsledek můžeme hodnotit velmi kladně.

Tabulka č. 18: Při BOV zastává učitel roli průvodce.

17. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	51	44 %
Spíše souhlasím	40	34,5 %
Nevím	24	20,7 %
Spíše nesouhlasím	1	0,9 %
Nesouhlasím	0	0 %

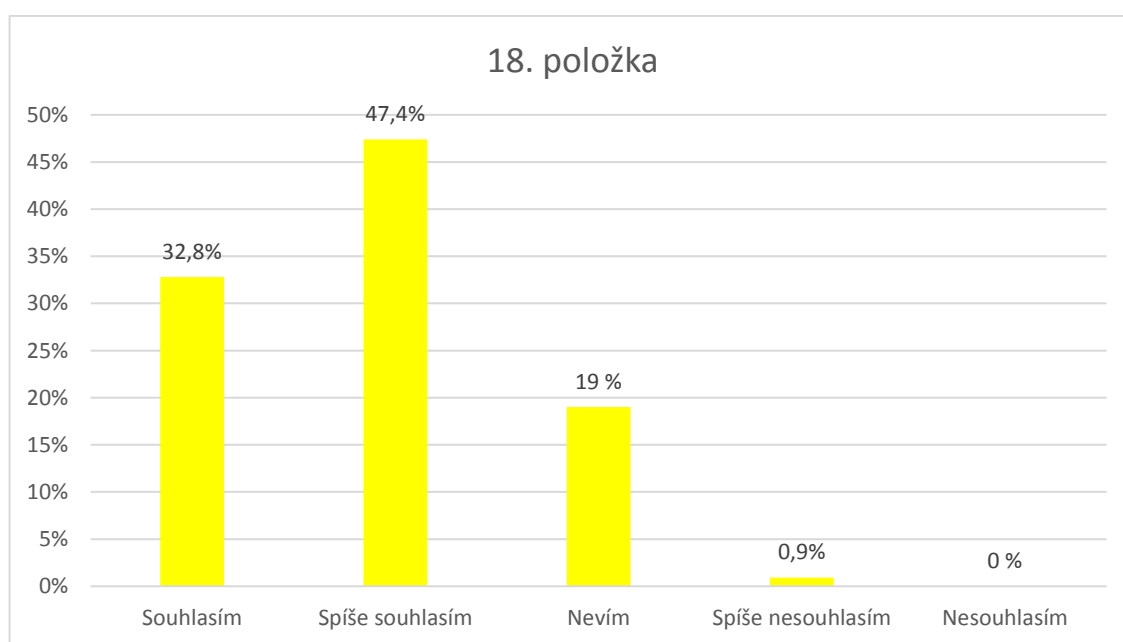
Obr. 16: Při BOV zastává učitel roli průvodce.

18. položka: S BOV je důležité seznamovat děti průběžně.

Studenti pedagogiky mají ze své minulosti, ať už z mateřské školy či základní, nebo taky z praxe, kde se třeba setkali se staršími učitelkami, které pro BOV nemají pochopení a nesouzní s těmito myšlenkami) zažitý tradiční způsob vzdělávání, a tudíž jim může dělat problém se přeorientovat. Podobný postoj mohou mít i děti, které byli dosud orientováni na tradiční způsob vzdělávání. Děti jsou zvyklé na to, že jim učitel předává hotové poznatky a že jejich aktivita není příliš výrazná. Proto by si měli studenti uvědomit, že je podstatné děti s BOV obeznámit pozvolna a průběžně. Vyžaduje to jistý čas, ale je zde velká pravděpodobnost, že si to časem děti mohou zamilovat, že i oni se mohou do výuky v MŠ aktivně zapojit, a stát se tak jejich hlavními aktéry. Výsledky naznačují, že všichni respondenti s tímto výrokem souhlasí, až na jednoho, jenž spíše nesouhlasí. Aritmetický průměr představuje hodnotu 1,88, která vypovídá o značné míře souhlasu s daným výrokiem.

Tabulka č. 19: S BOV je důležité seznamovat děti průběžně.

18. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	38	32,8 %
Spíše souhlasím	55	47,4 %
Nevím	22	19 %
Spíše nesouhlasím	1	0,9 %
Nesouhlasím	0	0 %

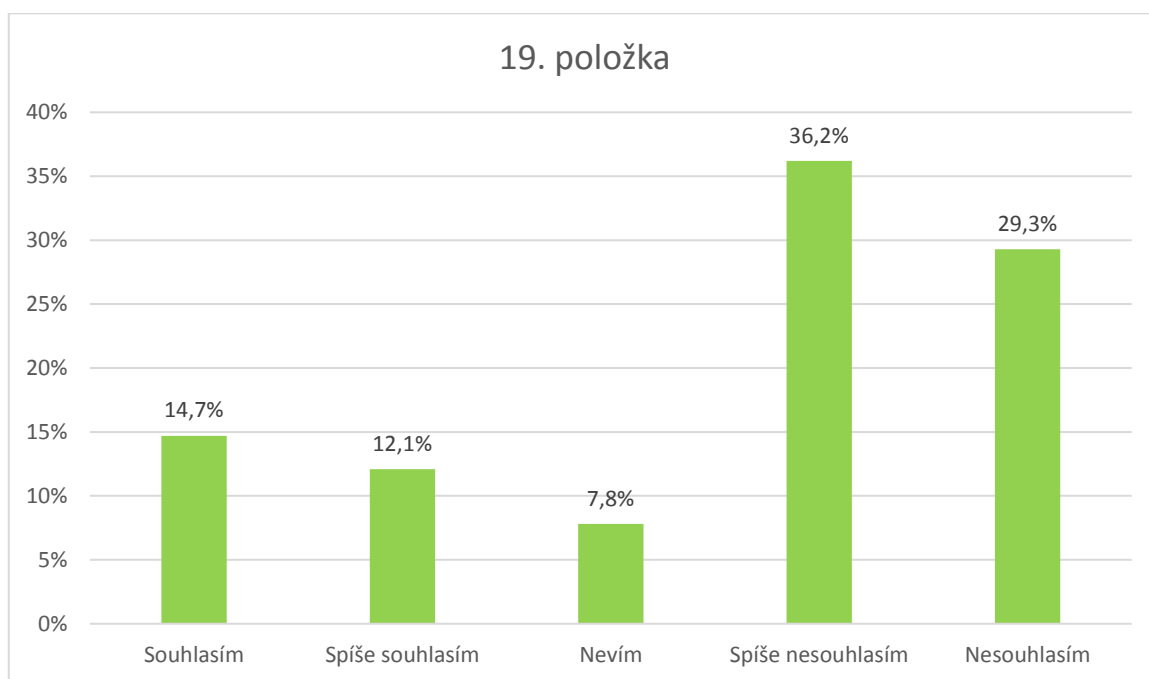
Obr. 17: S BOV je důležité seznamovat děti průběžně.

19. položka: Učitel by neměl nechávat děti, aby samy řešily problém.

O tom, do jaké míry budou děti zapojeny do edukační reality, rozhoduje učitel. Stejně jako o tom, zda dětem při vzniklém problému pomůže, nabídne hned řešení dané situace, nebo dá dětem prostor, aby se samy snažily problém vyřešit. Poslední nabízené řešení je právě způsob, jak se učitel využívající princip BOV, nejčastěji zachová, neboť usiluje i o to, aby si dítě ze vzniklé situace odneslo ponaučení, aby se naučilo přebírat zodpovědnost za své jednání. V této položce odpovídali respondenti poněkud nejednotně. Na základě aritmetického průměru – 3,53, se studenti nejčastěji rozhodovali mezi variantami „nevím“ a „spíše nesouhlasím“. Tento výsledek považujeme za překvapivý, neboť by se dalo očekávat, že budoucí učitelé mateřských škol budou usilovat o to, aby bylo dítě samo schopno vyřešit problém.

Tabulka č. 20: Učitel by neměl nechávat děti, aby samy řešily problém.

19. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	17	14,7 %
Spíše souhlasím	14	12,1 %
Nevím	9	7,8 %
Spíše nesouhlasím	42	36,2 %
Nesouhlasím	34	29,3 %

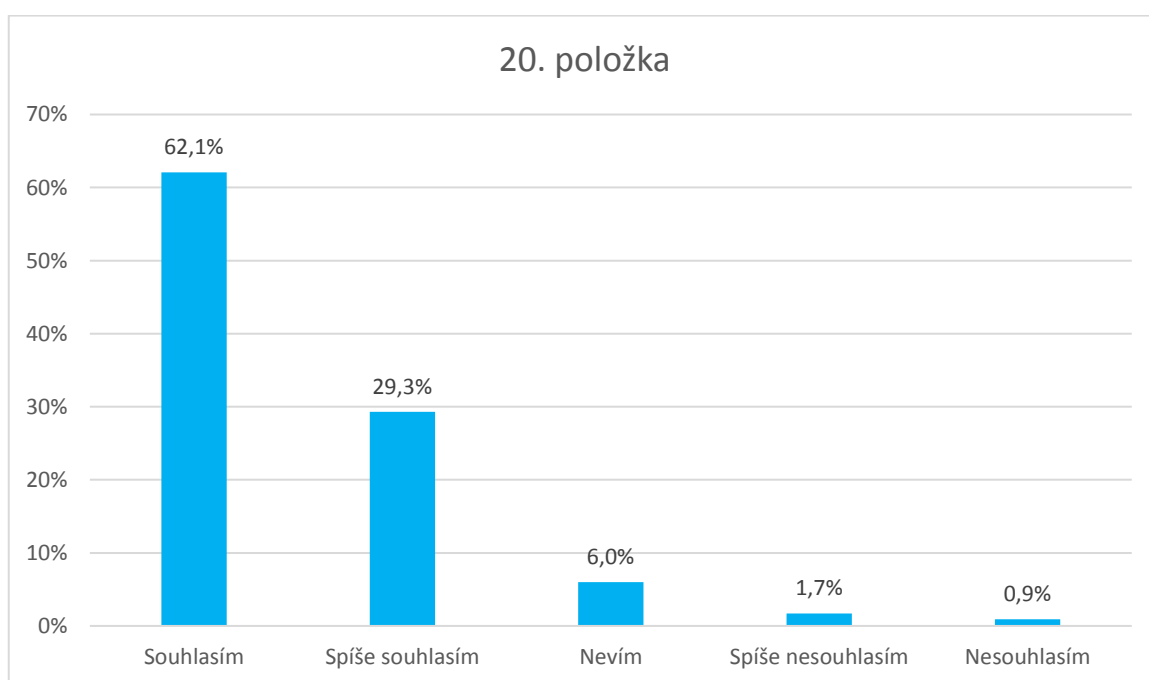
Obr. 18: Učitel by neměl nechávat děti, aby samy řešily problém.

20. položka: Učitel by měl podporovat děti, aby byly schopné kriticky hodnotit své aktivity.

Během denního režimu v předškolním vzdělávání může teoreticky kdykoliv nastat situace, kdy by dítě mohlo vyjádřit svůj názor k dané aktivitě. Běžně se stává, že právě toto hodnocení probíhá v rámci komunitního kruhu na koberci. I toto je samozřejmě jedna z možností. Ne všem dětem může být způsob vyjadřování se před ostatními komfortní, proto by se učitel mohl děti ptát na zpětnou vazbu kdykoliv v průběhu dne. Učitel by měl usilovat o to, s ohledem na BOV, aby děti byly schopné kriticky hodnotit své aktivity. Jeden zúčastněný odpověděl, že s tímto výrokem zcela nesouhlasí. To nic nemění na faktu, že aritmetický průměr vyšel 1,5. Z toho vyplývá, že téměř všichni respondenti jsou s tímto výrokem ztotožnění.

Tabulka č. 21: Učitel by měl podporovat, aby děti byly schopné kriticky hodnotit své aktivity.

20. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	72	62,1 %
Spíše souhlasím	34	29,3 %
Nevím	7	6 %
Spíše nesouhlasím	2	1,7 %
Nesouhlasím	1	0,9 %

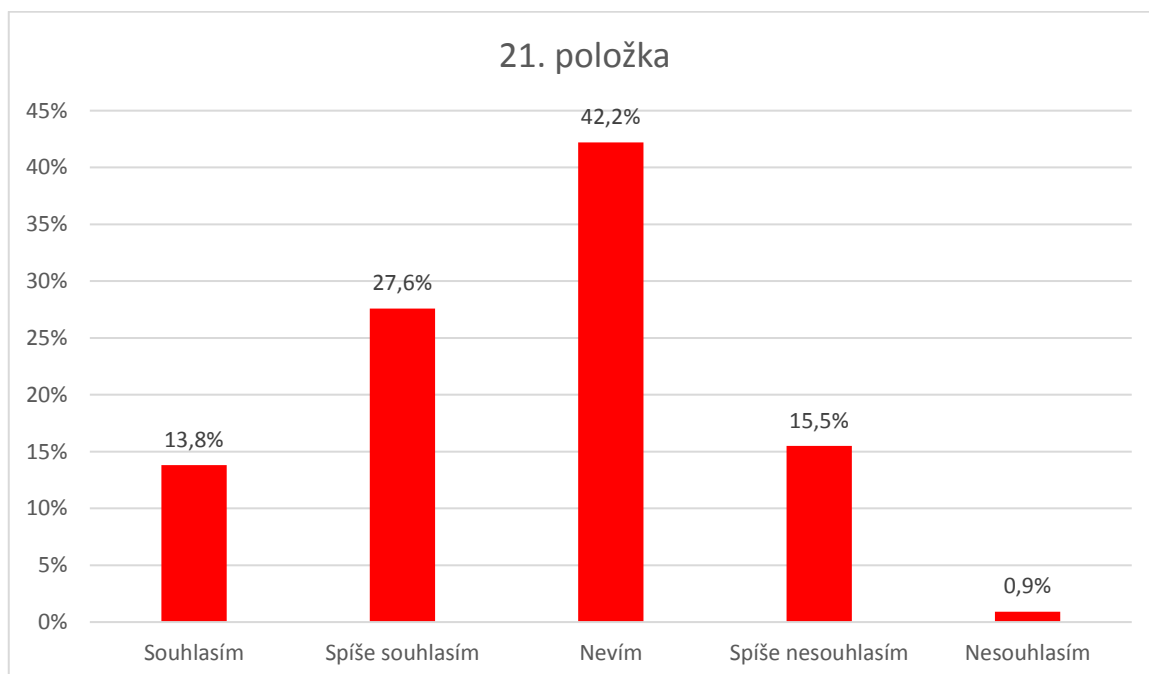
Obr. 19: Učitel by měl podporovat, aby děti byly schopné kriticky hodnotit své aktivity.

21. položka: Při BOV je pro učitele náročnější udržet kázeň ve třídě.

Jak již bylo uvedeno výše, při uplatňování BOV může ve třídě vzniknout jistý chaos. Pro učitele je samozřejmě tato situace obtížnější na udržení kázně ve třídě. Jediný respondent naprosto nesouhlasí a nejspíš se domnívá, že BOV na udržení kázně není pro učitele nijak náročné. Velká část respondentů, konkrétně třicet devět, neví, jaký vliv může mít BOV na kázeň ve třídě. Toto číslo nám výrazně zkreslilo výsledek, tudíž dle tabulky a aritmetického průměru – 2,62, lze usoudit, že si respondenti s tímto výrokem nejsou vůbec jistí.

Tabulka č. 22: Při BOV je pro učitele náročnější udržet kázeň ve třídě.

21. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	16	13,8 %
Spíše souhlasím	32	27,6 %
Nevím	49	42,2 %
Spíše nesouhlasím	18	15,5 %
Nesouhlasím	1	0,9 %

Obr. 20: Při BOV je pro učitele náročnější udržet kázeň ve třídě.

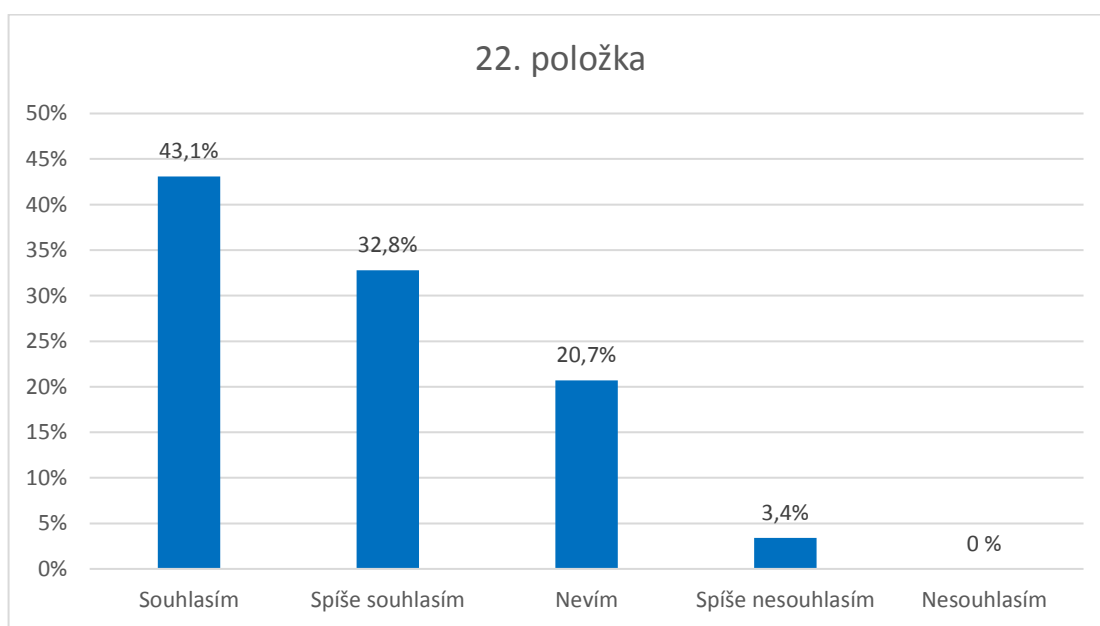

22. položka: Při realizaci badatelsky orientovaných aktivit by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí.

Každý z nás je originální, stejně jako každé dítě je od druhého zcela odlišné. Nemusí to být determinováno pouze vzhledem, znalostmi, charakterem, ale i vnitřními potřebami každého jedince. A právě to by měl učitel hojně zohledňovat. Při realizaci aktivit s využitím principu BOV by si na tom měl dát obzvlášť záležet. Zvažovat jednotlivé aktivity pro dané děti může už při samotné přípravě na výuku. Na tomto výroku se více či méně shodli všichni respondenti. Padesát studentů dokonce odpovědělo, že zcela s tímto výrokem souhlasí. Aritmetický průměr dokázal hodnotou 1,84, že převážná většina respondentů se s daným výrokiem ztotožňuje.

Tabulka č. 23: Při realizaci badatelsky orientovaných aktivit by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí.

22. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	50	43,1 %
Spíše souhlasím	38	32,8 %
Nevím	24	20,7 %
Spíše nesouhlasím	4	3,4 %
Nesouhlasím	0	0 %

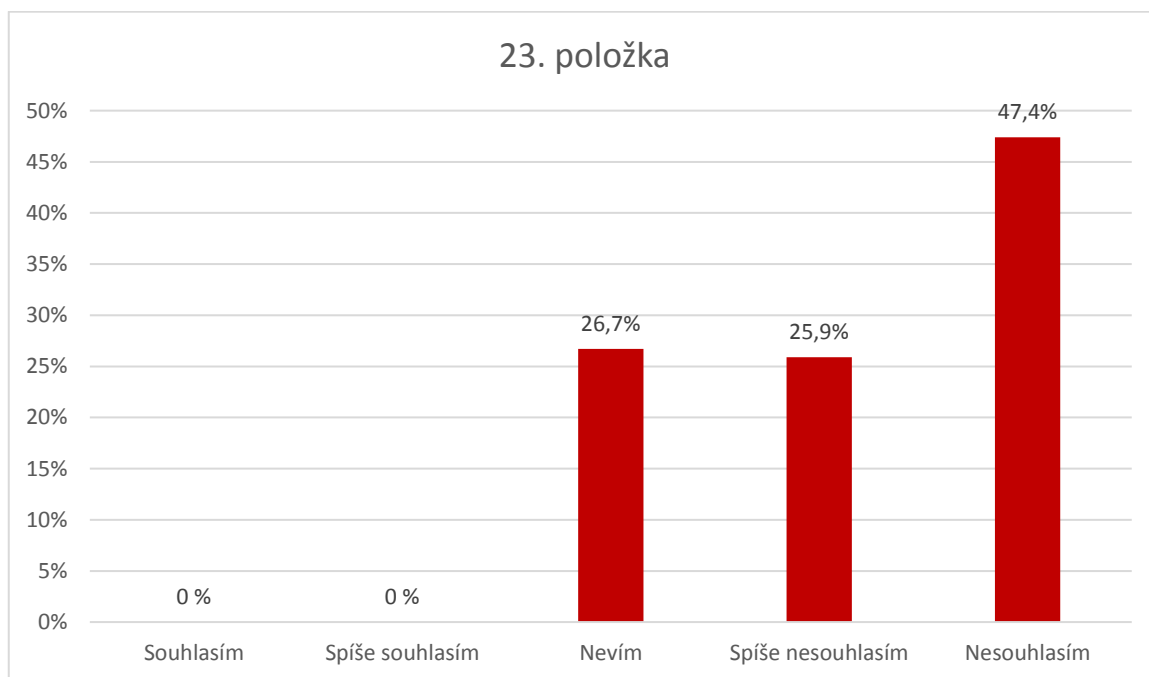
Obr. 21: Při realizaci badatelsky orientovaných aktivit by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí.

23. položka: Na rozvoj myšlení dětí BOV nemá žádný vliv.

Nadcházející položky, začínaje touto dvacátou třetí položkou, se věnují vlivům BOV na samotné dítě. Výsledky této položky ukázaly, že si všichni respondenti uvědomují značnou míru vlivu BOV na rozvoj myšlení dětí. Ačkoliv nejčastěji byla zvolena možnost „nesouhlasím“, a to v poměrně hojném počtu – 55, vysoký počet „nevím“, kdy respondenti vyjádřili, že se nepřiklání ani k souhlasu, ani k nesouhlasu, ovlivnil aritmetický průměr, jehož hodnota činila 4,21. Zásadní je, že většina studentů si je vědoma vlivu BOV na rozvoj myšlení dětí.

Tabulka č. 24: Na rozvoj myšlení dětí BOV nemá žádný vliv.

23. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	0	0 %
Spíše souhlasím	0	0 %
Nevím	31	26,7 %
Spíše nesouhlasím	30	25,9 %
Nesouhlasím	55	47,4 %

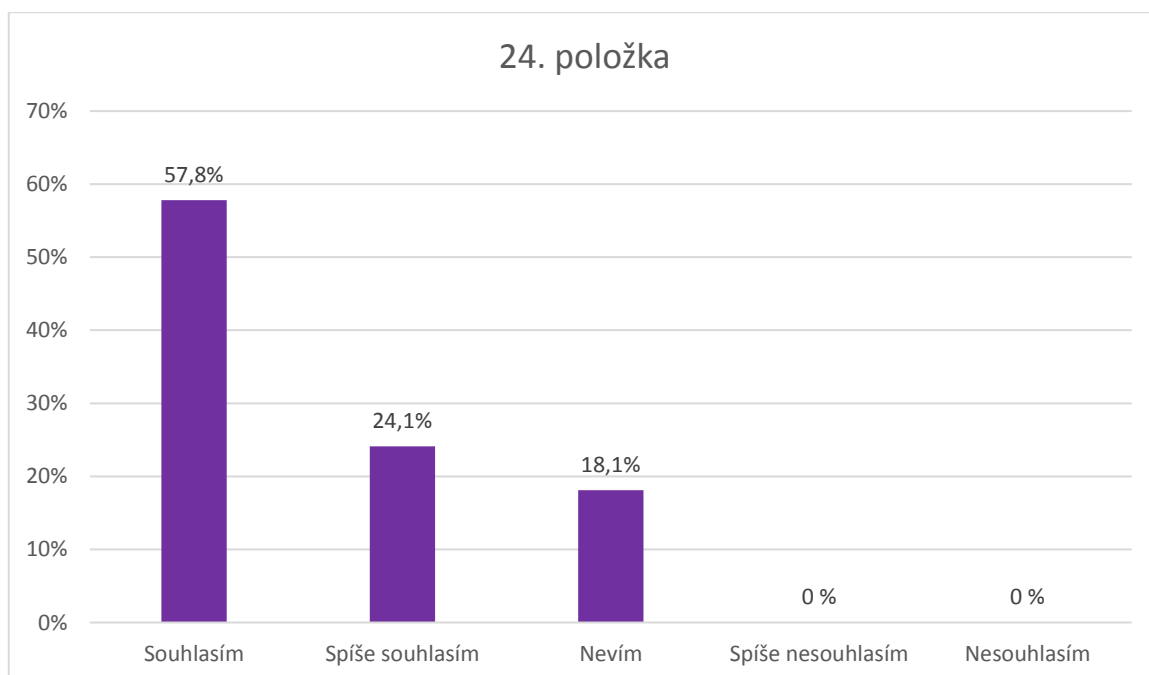
Obr. 22: Na rozvoj myšlení dětí BOV nemá žádný vliv.

24. položka: BOV může přispět dětem k lepšímu pochopení přírodních jevů.

Badatelsky orientované vzdělávání je uplatňováno především v přírodovědném vzdělávání. Učitelé uplatňující princip BOV usilují o to, aby si děti osvojily, pomocí právě zmínovaného přírodovědného vzdělávání, množství poznatků souvisejících se změnami, jenž se odehrávají v přírodě, jejími zákonitostmi, a taktéž aby docházelo k vytváření pozitivního vztahu dětí k samotné přírodě. Na základě BOV mohou děti lépe porozumět přírodním jevům. S tímto tvrzením souhlasí i respondenti, jelikož žádný nezvolil možnost „spíše nesouhlasím“, ani „nesouhlasím“. Dosvědčuje to i výpočet aritmetického průměru, který ukázal hodnotu 1,6. Šedesát sedm studentů naprosto s tímto výrokem souhlasí, což je jistě velmi potěšující zjištění, že si studenti uvědomují další kladnou stránku BOV.

Tabulka č. 25: BOV může přispět dětem k lepšímu pochopení přírodních jevů.

24. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	67	57,8 %
Spíše souhlasím	28	24,1 %
Nevím	21	18,1 %
Spíše nesouhlasím	0	0 %
Nesouhlasím	0	0 %

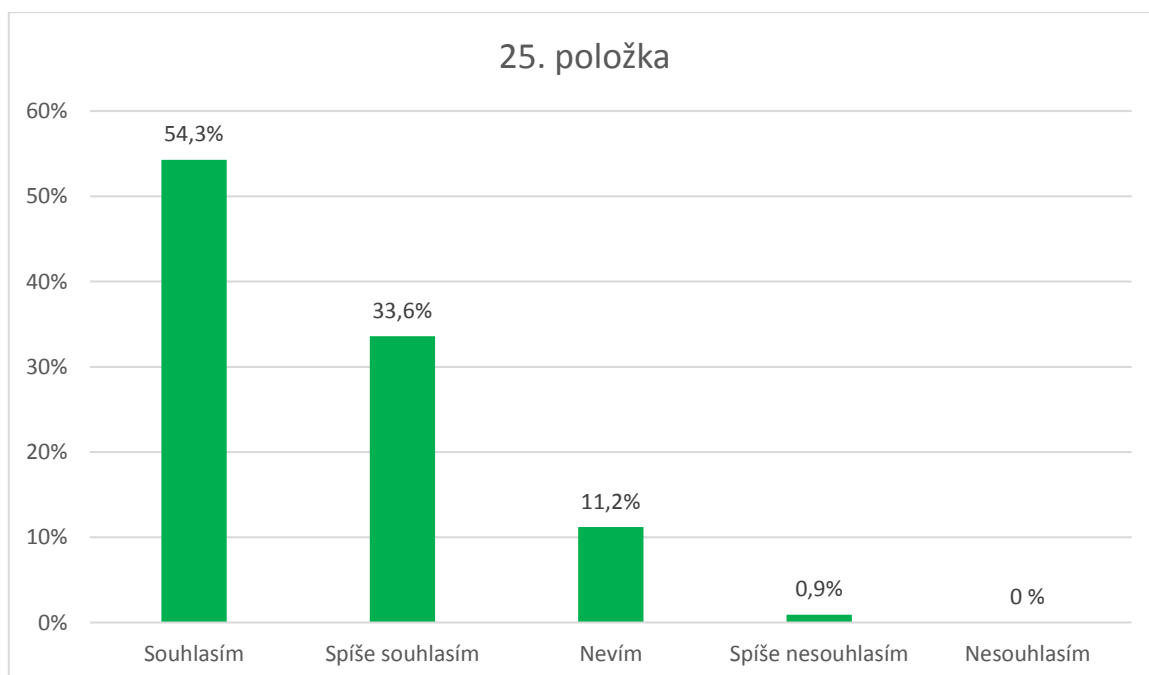
Obr. 23: BOV může přispět dětem k lepšímu pochopení přírodních jevů.

25. položka: Získané informace si děti udrží v paměti mnohem déle.

Učitelé i děti jsou většinou zvyklí nejen na tradiční činnosti, ale také na celkový postoj učitelů k výuce, neboť přijde oběma stranám transmisivní způsob výuky jako dostačující. Ve výuce, v níž je uplatňován princip BOV, se stává samotné dítě hlavním aktérem, tudíž si jistě dítě odnese spoustu užitečných poznatků. Hlavně u něho může dojít k daleko lepšímu zapamatování si nových získaných informací, neboť si proces samo zažije a poznatky snáze ukotví. Výrazná většina respondentů, počtem 63, si vybrala možnost „*souhlasím*“, což poukazuje na značnou míru přesvědčení studentů s tímto výrokem. Potvrzuje to i aritmetický průměr, jenž vyšel 1,59. Hodnotit můžeme pozitivně i fakt, že nikdo možnost „*nesouhlasím*“, nezvolil.

Tabulka č. 26: Získané informace si děti udrží v paměti mnohem déle.

25. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	63	54,3 %
Spíše souhlasím	39	33,6 %
Nevím	13	11,2 %
Spíše nesouhlasím	1	0,9 %
Nesouhlasím	0	0 %

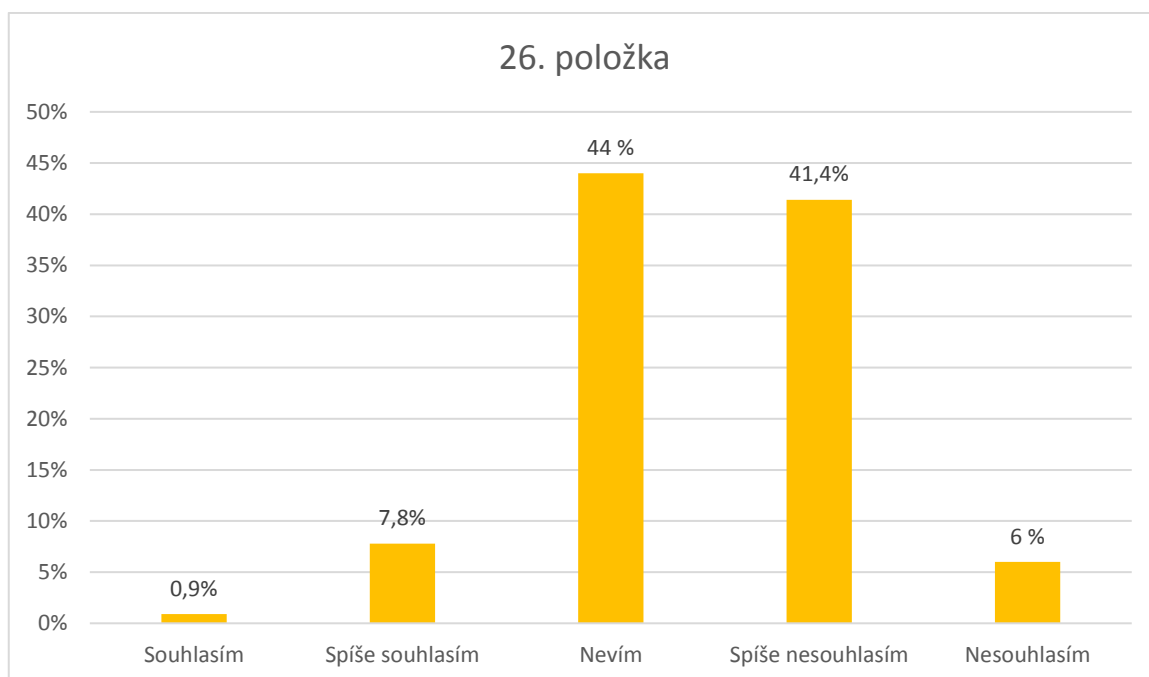
Obr. 24: Získané informace si děti udrží v paměti mnohem déle.

26. položka: BOV klade příliš vysoké nároky na znalosti dětí.

Učitel může na BOV pohlížet z různých úhlů – jak ze strany učitele, tak ze strany dítěte. Respondenti se domnívají, že je tento způsob vzdělávání pro učitele například náročný na přípravu, jsou ale kladeny nějaké nároky i na dítě? Respondenti uvažují nad tím, zda to nemohou být vysoké nároky na znalosti dětí. Nejvíce studentů ale neví, zda je právě toto tím pádným důvodem. Podle výsledku aritmetického průměru se ukázalo, že u tohoto výroku respondenti kolísají mezi možnostmi „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“, jehož hodnota byla vyčíslena na 3,44.

Tabulka č. 27: BOV klade příliš vysoké nároky na znalosti dětí.

26. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	1	0,9 %
Spíše souhlasím	9	7,8 %
Nevím	51	44 %
Spíše nesouhlasím	48	41,4 %
Nesouhlasím	7	6 %

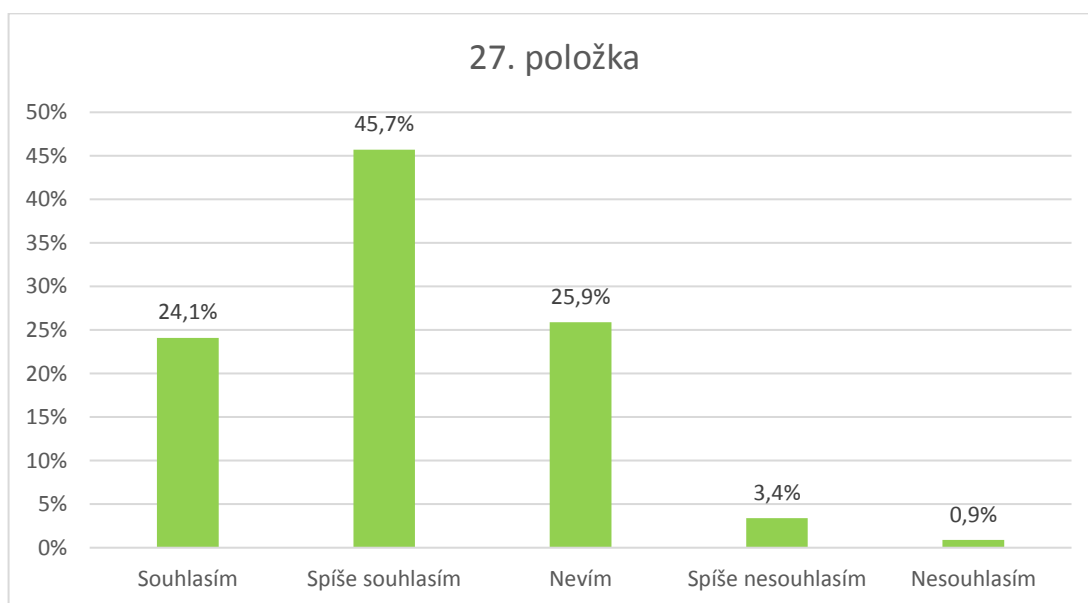
Obr. 25: BOV klade příliš vysoké nároky na znalosti dětí.

27. položka: Badatelské aktivity zaměstnají i roztržité děti.

Jakým způsobem bude výuka v MŠ vedena, závisí čistě jen na učiteli. Ostatně i to, jestli bude individuálně přistupovat ke každému dítěti. Dokonce se zde může odrážet i učitelova příprava na další dny. O tom, zda si myslí, že právě badatelské činnosti mohou více upoutat pozornost dětí, i z řad těch roztržitých, vypovídá tato položka. Nalezl se zde jeden respondent, jenž odpověděl, že zcela nesouhlasí a domnívá se, že tyto aktivity roztržité děti nezaměstnají. Na druhou stranu jako nejpočetnější skupinu můžeme spatřit tu, která se označuje výpovědí „spíše souhlasím“. Takto výrazné zastoupení respondentů ovlivnilo i aritmetický průměr, jenž byl pro tuhle položku vypočten na 2,11. Můžeme tedy usoudit, že je většina budoucích učitelů MŠ přesvědčena o zaměstnání roztržitých dětí na základě uplatňování BOV.

Tabulka č. 28: Badatelské aktivity zaměstnají i roztržité děti.

27. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	28	24,1 %
Spíše souhlasím	53	45,7 %
Nevím	30	25,9 %
Spíše nesouhlasím	4	3,4 %
Nesouhlasím	1	0,9 %

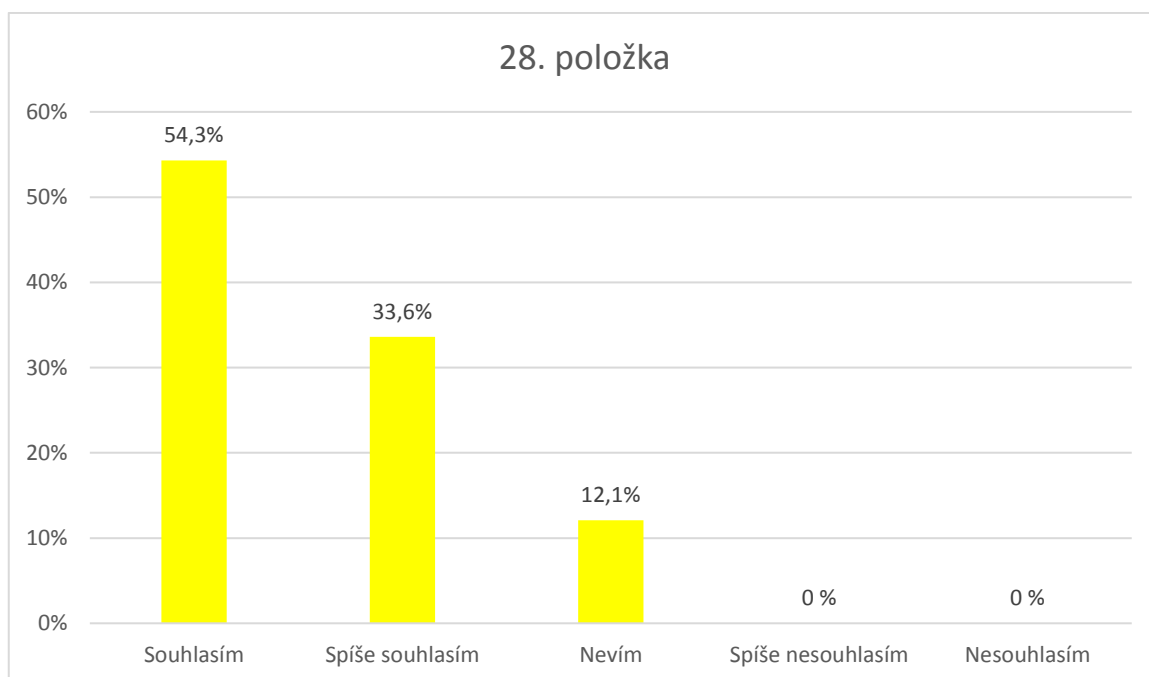
Obr. 26: Badatelské aktivity zaměstnají i roztržité děti.

28. položka: Při badatelských aktivitách se rozvíjí u dětí pozorovací schopnosti.

Při realizování BOV v prostředí MŠ mohou děti sledovat jevy, které právě probíhají kolem nich a dávat si je do jistých souvislostí. Nevylučuje se ani situace, v níž není vše tak, jak se na první pohled mohlo zdát. A právě tyto pozorovací schopnosti se mohou díky BOV rozvíjet u dětí. Žádný zúčastněný našeho výzkumu nezvolil odpovědi „spíše nesouhlasím“ a „nesouhlasím“. Převážně většina studentů se rozhodla pro možnost „souhlasím“, což se i projevilo v aritmetickém průměru s hodnotou 1,58. Z toho vyplývá, že i pozorovací schopnosti jsou jedním z pozitivních vlivů, které může mít BOV, na dítě.

Tabulka č. 29: Při badatelských aktivitách se rozvíjí u dětí pozorovací schopnosti.

28. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	63	54,3 %
Spíše souhlasím	39	33,6 %
Nevím	14	12,1 %
Spíše nesouhlasím	0	0 %
Nesouhlasím	0	0 %

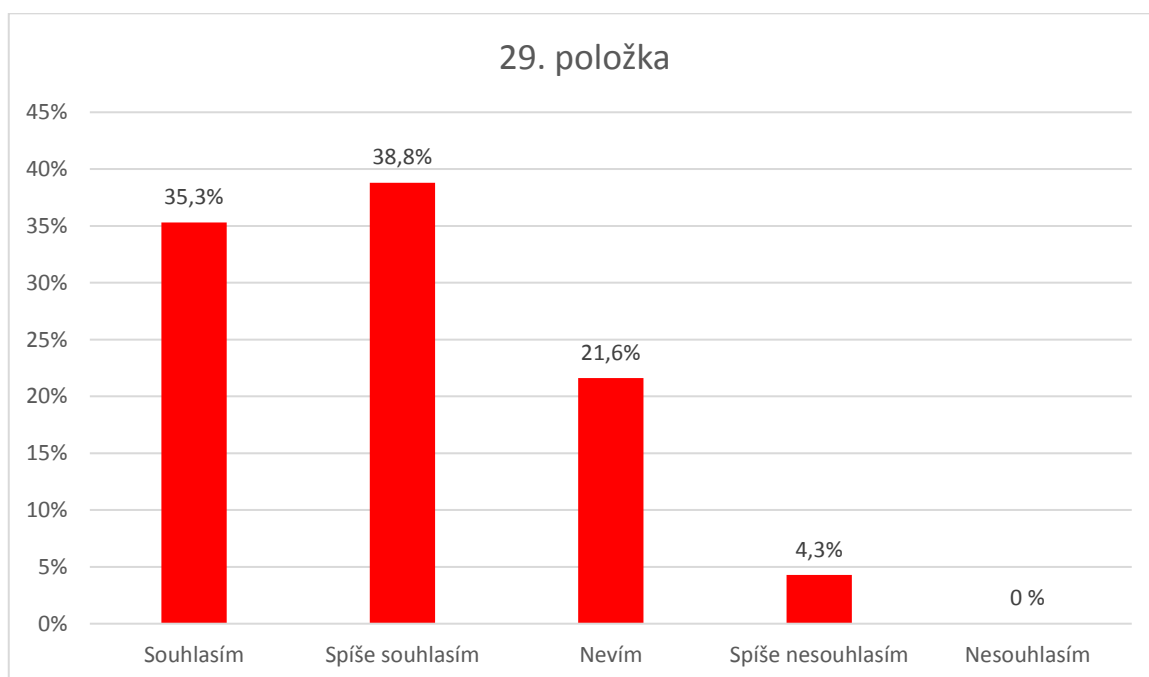
Obr. 27: Při badatelských aktivitách se rozvíjí u dětí pozorovací schopnosti.

29. položka: Při badatelských aktivitách dochází k rozvíjení jazykové a komunikační dovednosti.

U dětí v předškolním věku je velmi relevantní, aby se s nimi co nejvíce komunikovalo, aby měly prostor vyjádřit svůj názor, aby se mohly ptát a bylo jim aktivně odpovídáno. Při badatelských aktivitách dochází taktéž k rozvíjení, jak jazykovým, tak komunikačním dovednostem, přičemž obě spolu úzce souvisí. Kladný fakt vzešel ze strany respondentů, neboť žádný neodpověděl, že přímo nesouhlasí. Aritmetický průměr pro tentokrát vyšel 1,95, z čehož můžeme vyvodit, že s tímto výrokem respondenti souhlasí a uvědomují si, že díky BOV může u dětí docházet k rozvoji jazykových a komunikačních dovednostech.

Tabulka č. 30: Při badatelských aktivitách dochází k rozvíjení jazykové a komunikační dovednosti.

29. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	41	35,3 %
Spíše souhlasím	45	38,8 %
Nevím	25	21,6 %
Spíše nesouhlasím	5	4,3 %
Nesouhlasím	0	0 %

Obr. 28: Při badatelských aktivitách dochází k rozvíjení jazykové a komunikační dovednosti.

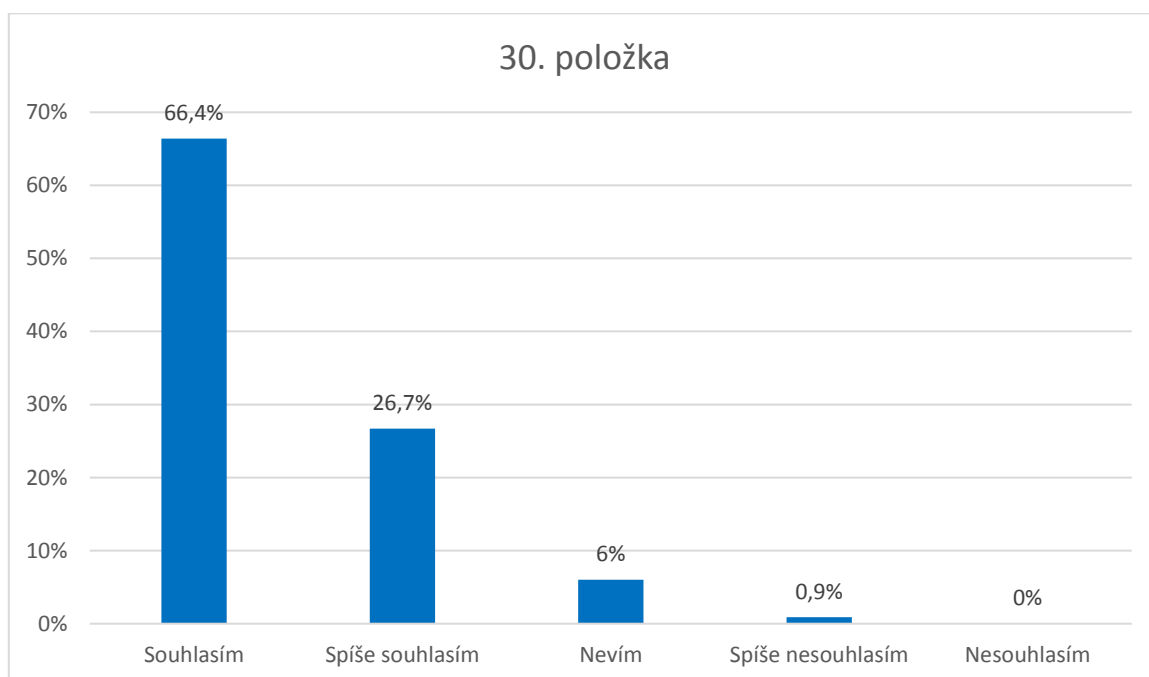

30. položka: Dítě se cítí sebevědomější, když k nějakému závěru dospěje vlastními silami bez pomoci druhých.

Badatelsky orientované vzdělávání je mimo jiné postaveno na samostatném poznávání reality žákem, tudíž je zřejmé, že i učitel usiluje o to, aby, pokud možno, co nejméně zasahoval do výchovně-vzdělávacího procesu. Na většinu poznatků si dítě přijde samo. Nejen že si tyto informace déle uchová, ale taky se cítí díky nim sebevědomější. Podobně uvažují i respondenti, neboť drtivá převaha sedmdesáti sedmi studentů zvolila možnost „souhlasím“. Ani jeden respondent se nenašel důvod k tomu, aby zaškrtnul možnost „nesouhlasím“. Z toho je odvozen i aritmetický průměr, neboť ten činí 1,41.

Tabulka č. 31: Dítě se cítí sebevědomější, když k nějakému závěru dospěje vlastními silami bez pomoci druhých.

30. položka	Absolutní četnost	Relativní četnost
Souhlasím	77	66,4 %
Spíše souhlasím	31	26,7 %
Nevím	7	6 %
Spíše nesouhlasím	1	0,9 %
Nesouhlasím	0	0 %

Obr. 29: Dítě se cítí sebevědomější, když k nějakému závěru dospěje vlastními silami bez pomoci druhých.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

Na začátku výzkumné části byly stanoveny tři výzkumné otázky, přičemž jedna byla hlavní:

- Jak vnímají budoucí učitelé v mateřské škole badatelsky orientované vzdělávání?

A dvě otázky byly dílčí:

- Jakými znalostmi disponují budoucí učitelé mateřských škol o badatelsky orientovaném vzdělávání?
- Jaký vliv může mít badatelsky orientované vzdělávání na dítě pohledem budoucích učitelů mateřských škol?

Na základě těchto otázek vznikly tři dimenze:

- Postoj budoucích učitelů mateřských škol
- Znalosti budoucích učitelů o BOV
- Vliv BOV na dítě.

Následně budou jednotlivé dimenze popsány.

1. Dimenze *Postoj budoucích učitelů k BOV* zaujímají položky č. 6–14. Zde se projevila značná míra nejistoty o přesvědčení daných položek, neboť většina se pohybuje okolo aritmetického průměru s hodnotou 3. Studenti se domnívají, že jim badatelsky orientované vzdělávání nebylo během studia dostatečně vysvětleno, že nedisponují znalostmi, jež by pro realizaci BOV v MŠ měly mít. Na druhou stranu se respondenti vyjádřili, že by i přesto chtěli BOV v budoucnu do výuky zařazovat.
2. Dimenzi *Znalosti budoucích učitelů o BOV* zastávají položky č. 15–22. V návaznosti na předchozí dimenzi se ukázalo, že ve znalostech mají respondenti své mezery, neboť se většina položek přibližuje taktéž k aritmetickému průměru 3. Studenti se shodli na tom, že by učitel měl podporovat, aby děti byly schopné kriticky hodnotit své aktivity. Kladný ohlas získal i položka, kdy si studenti uvědomovali, jakou roli může při BOV učitel zastávat. Nejen při BOV, by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí, v čemž na této položce panovala mezi respondenty jistá shoda.
3. Poslední dimenze *Vliv BOV na dítě*, jak je zřejmé z názvu, více se orientovala na samotné dítě. Respondenti se zde poměrně ztotožnili, neboť vliv BOV na dítě si uvědomuje každý z nich. Mezi jednotlivé vlivy na dítě můžeme jmenovat například rozvoj myšlení, lepší pochopení přírodních jevů, rozvíjení pozorovacích schopností, jazykových i komunikativních dovedností atd.

5.1 Diskuze

Cílem výzkumu, jenž byl součástí předložené práce, bylo zjistit, jaký postoj zaujmají budoucí učitelé mateřských škol k badatelsky orientovanému vzdělávání realizovanému v prostředí mateřské školy.

Podobným výzkumem se zabývali i Gavora & Wiegerová (In Majerčíková, Wiegerová, Gavora & Navrátilová, 2020), jenž se orientovali na přesvědčení učitelů o badatelských aktivitách pro děti v mateřské škole. Tento výzkum vycházel z předpokladu, že by aktivity realizované na bázi badatelství, měly být integrální součástí předškolního vzdělávání. Nejdůležitější aspekt zde sehrálo hned několik pozitivních dopadů na dítě, napříč kognitivní, jazykovou a komunikační, psychomotorickou a motivační oblastí.

Zatímco náš výzkum byl určen pro budoucí učitele mateřských škol, výzkum Gavora & Wiegerové (2020), se zaměřoval na učitele, jenž aktuálně působí v mateřských školách jako pedagogičtí pracovníci. Při porovnávání výzkumných dat svou roli sehrála i velikost výzkumného vzorku, kdy na rozdíl od našeho výzkumu, byl porovnávaný výzkum podložen více respondenty, a tudíž jsou výsledky více obecnější.

U obou předkládaných výzkumů byla data sesbírána prostřednictvím dotazníku, který obsahoval výroky, na nichž respondenti určovali míru svého přesvědčení na škále od souhlasím (1) po nesouhlasím (5).

Z hlediska výsledků výzkumů došlo ke shodě hned v několika oblastech. Nejen současní učitelé, ale i učitelé budoucí, projeví své přesvědčení o vlivu badatelsky orientovaného vzdělávání na dítě v oblasti kognitivní, na rozvoj myšlení a pozorovacích schopností. Dále si obě skupiny myslí, že právě tento způsob vzdělávání dokáže zaměstnat roztržité děti, nebo může způsobit i „nepořádek“ ve třídě. Ani současní, ani budoucí učitelé nejsou o BOV přesvědčení natolik, aby jej pravidelně zařazovali do své výuky. Otázkou zůstává, z jakého důvodu. Domníváme se, že během studia jim nebylo poskytnuto dostatek informací, které by jim pomohli aktivity v rámci BOV vhodně naplánovat a následně i zrealizovat. Tento fakt náš výzkum i doložil. Způsobeno to může být i tím, že ačkoliv o tomto způsobu výuky zaslechli, neprojevili svou vlastní iniciativu k tomu, aby získali více poznatků, a dokázali tak tento způsob ve své praxi efektivně aplikovat.

5.2 Doporučení pro praxi

Výsledky výzkumu mohou sloužit jako podměť pro středoškolské či vysokoškolské učitele, neboť i pro ně to může být jistá zpětná vazba od studentů. Při výuce by svou pozornost měli více zaměřit na badatelsky orientované vzdělávání, prostřednictvím čehož by pak studentům předali více poznatků o tomto principu, a díky tomu by i studenti, jakožto budoucí učitelé, svou výuku vedli tímto směrem. Pokud ovšem studenti při svém studiu nezískají dostatek znalostí, což se v našem výzkumu potvrdilo, není zde velká míra pravděpodobnosti, že tento princip budou v mateřských školách při své výuce uplatňovat.

Studentovi by se nemělo dostat jen teoretických znalostí, které bez praktického použití nebudou mít svého využití, nýbrž by zde mělo dojít k teoretickému a praktickému splnutí. Budoucí učitel by měl nejen pochopit, co je jádrem tohoto principu, ale měl se i zamyslet nad tím, jaký vliv může mít badatelsky orientované vzdělávání na dítě. Jak již bylo uvedeno, tento způsob výuky má několik benefitů, které pozitivně ovlivňují děti, jenž se stávají hlavními aktéry výuky. Z našeho výzkumu vyplynulo, že si studenti tyto vlivy uvědomují, a proto vyskytuje se velká šance, že budou studenti, jakožto budoucí učitelé, usilovat o zapojení badatelsky orientovaného vzdělávání, do výuky.

Objevují se zde i jisté aspekty, jež by mohli budoucí učitelé na tomto principu vnímat negativně. Mezi ně lze zařadit příliš náročnou přípravu, která je kladena na učitele, či obtížné udržení kázně ve třídě. Je ale výhradně na učiteli, který si sám určí, zda budou tyto důvody klíčové při rozhodování realizovat badatelské aktivity.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá problematikou badatelsky orientovaného vzdělávání u budoucích učitelů mateřských škol a jejich postojem vzhledem k jeho realizaci. V předškolním vzdělávání se v současné době ještě stále objevuje transmisivní typ výuky, a proto by bylo vhodné studenty oboru pedagogiky více seznámit i s jinými možnostmi jejího vedení, mezi něž je možno zařadit taktéž princip badatelsky orientovaného vzdělávání.

První kapitola pojednává o přípravě budoucích učitelů, přičemž nejdříve byly představeny obecné pojmy jako učitel nebo učitelská profese. Dále byla zdůrazněna nutnost dostatečné kvalifikace učitelů pro získání nejen praktických zkušeností, ale i neméně podstatných teoretických znalostí. S nimi velmi úzce souvisí termín profesní přesvědčení, o němž se zmiňujeme v poslední podkapitole, jelikož je spjato nejen s učitelskou profesí, ale i s pojetím výuky či pedagogickým myšlením.

Druhá kapitola se již věnovala badatelsky orientovanému vzdělávání a jeho významu pro školní praxi. Předložena byla jak negativa, tak pozitiva týkající se využití této koncepce v předškolním vzdělávání. V návaznosti na vymezení tohoto klíčového pojmu byla pozornost zaměřena i na přírodovědné vzdělávání, v němž je kladen důraz na budování pozitivního vztahu dítěte k přírodě. Zmíněno však bylo zejména z toho důvodu, že v rámci něj dochází k častému realizování badatelsky orientovaného vzdělávání.

Praktická část předkládá výsledky kvantitativně orientovaného výzkumu, jehož se zúčastnilo 116 respondentů, kteří byli vybráni dostupným výběrem. Data byla získána prostřednictvím dotazníkového šetření a následně graficky zpracována do tabulek a grafů. Na jejich základě bylo možné odpovědět na stanovené výzkumné otázky, protože vypovídala o postoji budoucích učitelů k badatelsky orientovanému vzdělávání. Po vyhodnocení výsledků jsme dospěli k závěru, že studenti projevují zájem o zařazování tohoto principu do výchovně-vzdělávacího procesu, avšak sami pocítují svou nedostatečnou připravenost k jeho realizování. Respondenti si zároveň uvědomovali přínos badatelsky orientovaného vzdělávání pro dítě, zejména co se týká rozvoje myšlení, pozorovacích schopností či snadnější pochopení přírodních jevů.

Předložená data mohou posloužit jako motivace nejen současným učitelům mateřských škol pro častější zařazování badatelsky orientovaného vzdělávání do výuky, ale taktéž studentům předškolní pedagogiky. Zejména oni mají možnost nynější stav ve školství proměnit, neboť znalosti, jež při svém studiu získávají, budou předávat následujícím generacím.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Dostál, J. (2013). Badatelsky orientovaná výuka jako trend soudobého vzdělávání: Inquiry-based instruction as a trend of contemporary education. *E-pedagogium*, (3), 81-93. Dostupné z http://old.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/e-pedagogium/2013/epedagogium_3-2013.pdf
2. Dostál, J. (2015). *Badatelsky orientovaná výuka: pojetí, podstata, význam a přínosy*. Olomouc: Univerzita Palackého.
3. Jančaříková, K. (2015). *Didaktické přístupy k přírodovědnému vzdělávání předškolních dětí a mladších žáků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.
4. Janík, T. (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: Masarykova univerzita.
5. Juklová, K. (2013). *Začínající učitel z pohledu profesního vývoje*. Hradec Králové: Gaudeamus.
6. Kambouri, M. (2013). *The teaching of science in the early years: Do Teachers identify children's preconceptions?* Dostupné z https://www.academia.edu/3691144/The_teaching_of_science_in_the_early_years_Do_early-years_teachers_identify_children_s_preconceptions
7. Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
8. Lukášová, H. (2015). *Učitelské sebepojetí a jeho zkoumání*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií.
9. Majerčíková, J., & Urbanecová, K. (2020). Prestiž učitelství v mateřské škole optikou subjektivní percepce učitelek. *Studia Paedagogica*, 25(1), 51-77. doi:<http://dx.doi.org/10.5817/SP2020-1-3>
10. Majerčíková, J., Wiegerová, A., Gavora, P., & Navrátilová, H. (2020). *Vzdělávání založené na bádání dětí v podmínkách mateřských škol: badatelsky orientované vzdělávání pro děti generace Alfa*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií.
11. Solis, A. C. (2015). Beliefs about teaching and learning in university teachers: Revision of some studies. *Propósitos y Representaciones*, 3(2), 227-260.

12. Syslová, Z. (2013). *Profesní kompetence učitele mateřské školy*. Praha: Grada.
13. Syslová, Z. (2015). *Jak učitelé mateřských škol vnímají edukační realitu*. In Wiegerová A. *Profesionalizace učitele mateřské školy z pohledu reformy kurikula s. 37-48*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií.
14. Syslová, Z. (2015). *Rozvoj profesních a mentorských dovedností učitelů mateřských škol*. Brno: Masarykova univerzita.
15. Syslová, Z. (2017). *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi* (I. vydání). Brno: Masarykova univerzita.
16. Syslová, Z., & Hornáčková, V. (2014). *Kvalita reflexe v profesním myšlení učitelek mateřských škol*. *Pedagogická orientace*, 24(4), 535–561.
17. Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník* (7., aktualiz. a rozš. vyd). Praha: Portál.
18. Ročāne, M. (2015). *The Significance of Teacher`S Beliefs in the Learning Process*. In: Society. Integration. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference (s. 165–74).
19. Wiegerová, A. (2015). *Profesionalizace učitele mateřské školy z pohledu reformy kurikula*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
20. Wiegerová, A., & Gavora, P. (2014). *Proč se chci stát učitelkou v mateřské škole? Pohled kvalitativního výzkumu* [Online]. *Pedagogická Orientace*, 24(4), 510–534. Retrieved from <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1873>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BOV Badatelsky orientované vzdělávání

MŠ Mateřská škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Věk respondentů	26
Obr. 2: Nejvyšší dosažené vzdělání	27
Obr. 3: Aktuální ročník studia	29
Obr. 4: Forma studia	30
Obr. 5: Během studia mi bylo BOV dostatečně vysvětleno.	33
Obr. 6: Během studia jsem získal potřebné znalosti pro realizaci BOV.....	34
Obr. 7: BOV považuji za vhodné do prostředí MŠ.....	35
Obr. 8: V MŠ je BOV běžně využíváno.	36
Obr. 9: BOV je příliš náročné na přípravu učitele.	37
Obr. 10: Nevnímám žádné důvody pro zařazení BOV do výuky v MŠ.	38
Obr. 11: Jsem přesvědčen, že budu BOV zařazovat do výuky v MŠ.	39
Obr. 12: Učitelé nerealizují badatelské činnosti kvůli chaosu, který ve třídě může vzniknout.	40
Obr. 13: Badatelské činnosti jsou nejlepší způsob vzdělávání dítěte.	41
Obr. 14: Umím vysvětlit princip badatelsky orientovaného vzdělávání.	42
Obr. 15: Umím realizovat v MŠ aktivity s využitím BOV.....	43
Obr. 16: Při BOV zastává učitel roli průvodce.....	44
Obr. 17: S BOV je důležité seznamovat děti průběžně.	45
Obr. 18: Učitel by neměl nechávat děti, aby samy řešily problém.	46
Obr. 19: Učitel by měl podporovat, aby děti byly schopné kriticky hodnotit své aktivity..	47
Obr. 20: Při BOV je pro učitele náročnější udržet kázeň ve třídě.	48
Obr. 21: Při realizaci badatelsky orientovaných aktivit by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí.	49
Obr. 22: Na rozvoj myšlení dětí BOV nemá žádný vliv.....	50
Obr. 23: BOV může přispět dětem k lepšímu pochopení přírodních jevů.	51
Obr. 24: Získané informace si děti udrží v paměti mnohem déle.....	52
Obr. 25: BOV klade příliš vysoké nároky na znalosti dětí.	53
Obr. 26: Badatelské aktivity zaměstnají i roztržité děti.....	54
Obr. 27: Při badatelských aktivitách se rozvíjí u dětí pozorovací schopnosti.	55
Obr. 28: Při badatelských aktivitách dochází k rozvíjení jazykové a komunikační dovednosti.....	56
Obr. 29: Dítě se cítí sebevědomější, když k nějakému závěru dospěje vlastními silami bez pomoci druhých.	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Pohlaví respondentů.....	25
Tabulka č. 2: Věk respondentů	26
Tabulka č. 3: Nejvyšší dosažené vzdělání	27
Tabulka č. 4: Aktuální ročník studia.....	28
Tabulka č. 5: Forma studia	29
Tabulka č. 6: Výsledná data k dotazníku o badatelsky orientovaném vzdělání z pohledu budoucích učitelů mateřských škol.....	31
Tabulka č. 7: Během studia mi bylo BOV dostatečně vysvětleno.....	33
Tabulka č. 8: Během studia jsem získal potřebné znalosti pro realizaci BOV	34
Tabulka č. 9: BOV považuji za vhodné do prostředí MŠ.....	35
Tabulka č. 10: V MŠ je BOV běžně využíváno.	36
Tabulka č. 11: BOV je příliš náročné na přípravu učitele.	37
Tabulka č. 12: Nevnímám žádné důvody pro zařazení BOV do výuky v MŠ.	38
Tabulka č. 13: Jsem přesvědčen, že budu BOV zařazovat do výuky v MŠ.	39
Tabulka č. 14: Učitelé nerealizují badatelské činnosti kvůli chaosu, který ve třídě může vzniknout.	40
Tabulka č. 15: Badatelské činnosti jsou nejlepší způsob vzdělávání dítěte.....	41
Tabulka č. 16: Umím vysvětlit princip badatelsky orientovaného vzdělávání.	42
Tabulka č. 17: Umím realizovat v MŠ aktivity s využitím BOV.	43
Tabulka č. 18: Při BOV zastává učitel roli průvodce.	44
Tabulka č. 19: S BOV je důležité seznamovat děti průběžně.....	45
Tabulka č. 20: Učitel by neměl nechávat děti, aby samy řešily problém.	46
Tabulka č. 21: Učitel by měl podporovat, aby děti byly schopné kriticky hodnotit své aktivity.	47
Tabulka č. 22: Při BOV je pro učitele náročnější udržet kázeň ve třídě.....	48
Tabulka č. 23: Při realizaci badatelsky orientovaných aktivit by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí.	49
Tabulka č. 24: Na rozvoj myšlení dětí BOV nemá žádný vliv.	50
Tabulka č. 25: BOV může přispět dětem k lepšímu pochopení přírodních jevů.....	51
Tabulka č. 26: Získané informace si děti udrží v paměti mnohem déle.	52
Tabulka č. 27: BOV klade příliš vysoké nároky na znalosti dětí.	53
Tabulka č. 28: Badatelské aktivity zaměstnají i roztržité děti.	54
Tabulka č. 29: Při badatelských aktivitách se rozvíjí u dětí pozorovací schopnosti.	55
Tabulka č. 30: Při badatelských aktivitách dochází k rozvíjení jazykové a komunikační dovednosti.....	56

Tabulka č. 31: Dítě se cítí sebevědomější, když k nějakému závěru dospěje vlastními silami bez pomoci druhých.....57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

1. Jsem
  - Žena
  - Muž
2. Uveďte Váš věk (číslo)

3. Uveďte Vaše nejvyšší dosažené vzdělání
  - Základní škola
  - Gymnázium
  - Střední pedagogická škola
  - Bakalář v oboru učitelství pro mateřské školy
  - Jiné: ...
4. V kolikátém ročníku studujete?
  - 1. ročník SŠ
  - 2. ročník SŠ
  - 3. ročník SŠ
  - 4. ročník SŠ
  - 1. ročníku Bc. studia
  - 2. ročníku Bc. studia
  - 3. ročníku Bc. studia
  - 4. ročníku Mgr. studia
  - 5. ročníku Mgr. studia
5. Uveďte formu Vašeho studia
  - Prezenční
  - Kombinovaná

*BOV = badatelsky orientované vzdělávání

6. Během studia mi bylo BOV dostatečně vysvětleno.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
7. Během studia jsem získal potřebné znalosti pro realizaci BOV.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
8. BOV považuji za vhodné do prostředí MŠ.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
9. V MŠ je BOV běžně využíváno.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
10. BOV je příliš náročné na přípravu učitele.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
11. Nevnímám žádné důvody pro zařazení BOV do výuky v MŠ.

Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím

12. Jsem přesvědčen, že budu BOV zařazovat do výuky v MŠ.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
13. Učitelé nerealizují badatelské činnosti kvůli chaosu, který ve třídě může vzniknout.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
14. Badatelské činnosti jsou nejlepší způsob vzdělávání dítěte.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
15. Umím vysvětlit princip badatelsky orientovaného vzdělávání.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
16. Umím realizovat v MŠ aktivity s využitím BOV.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
17. Při BOV zastává učitel roli průvodce.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
18. S BOV je důležité seznamovat děti průběžně.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
19. Učitel by neměl nechávat děti, aby samy řešily problém.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
20. Učitel by měl podporovat děti, aby děti byly schopné kriticky hodnotit své aktivity.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
21. Při BOV je pro učitele náročnější udržet kázeň ve třídě.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
22. Při realizaci badatelsky orientovaných aktivit by měl učitel zohlednit rozdílnost jednotlivých dětí.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
23. Na rozvoj myšlení dětí BOV nemá žádný vliv.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
24. BOV může přispět dětem k lepšímu pochopení přírodních jevů.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
25. Získané informace si děti udrží v paměti mnohem déle.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
26. BOV klade příliš vysoké nároky na znalosti dětí.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
27. Badatelské aktivity zaměstnají i roztržité děti.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím

28. Při badatelských aktivitách se rozvíjí u dětí pozorovací schopnosti.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
29. Při badatelských aktivitách dochází k rozvíjení jazykové a komunikační dovednosti.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím
30. Dítě se cítí sebevědomější, když k nějakému závěru dospěje vlastními silami bez pomoci druhých.
Souhlasím – spíše souhlasím – nevím – spíše nesouhlasím – nesouhlasím